

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINJEVA ULICA 5. — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26. — Izhaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 6.— L, Za inozemstvo: 15.20 L.

BEKLUČNO ZASTOPSTVO za oglašje iz Kraljevine Italije in inozemstva ima
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Velika svečanost v spomin padlim garibaldincem

V Rimu so posvetili grobnice nekdajšnjih borbencev mesta — Duce je v svojem govoru poudaril, da kljub molku ni pozabil njihovih težav

Rim, 4. nov. s. Duce se je včeraj dopoldne podal na Janikul, da bi prisostvoval manifestaciji v spomin na slavno garibaldinsko epopejo obrambe Rima, s katero so se spet obnovile najvišje vrednote na usodni poti domovine. Nasproti stari cerkvi sv. Petra v Montoriju, kjer so se garibaldinci najodločneje branili, je bila po volji Duceja zgrajena kostnica, kakršna kot simbol že vsa stoletja spominja na padle rimske borbe. V kostnico so položili žaro s pepelom junškega pesnika Goffreda Mamelija.

Topovska lafeta z žaro, v kateri so bili njegovi posmrtni ostanke, je krenila včeraj z Vittoriana na Janikul. V spremljevalni vojski so bili zastopniki oblasti, oddelki oboroženih rdečih srajc in praporci občin, ki so bile odlikovane z zlato svetinjo, ter praporom garibaldinske legije, predstavniki mladinskih fašističnih organizacij in množica črnih srajc. Sprejeto se je pomikalo skozi dve gosti vrsti ljudstva, ki se je razpostavilo po hodnikih ulic vse do vrha griča. Na Trastevere so ljudje obmetavali lafeto s cvetjem.

Duce je prišel na grič ob 11.30. Sprejel so ga s fanfarami in navdušenim vzklikanjem. Pregledal je oddelke oboroženih sil, ki so bile razvrščene v drevedore, in se nato ustavil pred lafeto ter izkaval poslednjo čast pepelu Goffreda Mamelija. Z Ducejem so prišli k svečanosti tudi Tajnik Stranke, načelnik Glavnega Stana Oboroženih Sil, rimski guverner in poveljnik garibaldincev general Ecij Garibaldi. Od lafete je Duce krenil proti kostnici in jo obšel. Množica mu je prirejala viharne manifestacije. Na tribuni nasproti kostnice so se med tem razvrstili člani velikega fašističnega sveta, vlade, Strankega direktorija in druge visoke osebnosti. Na drugi strani je bila tribuna za potomce bojev, ki so padli pri obrambi Rima.

Na velikem prostoru okrog spomenika so se rtzvrstili drugi zastopniki oblasti in oboroženih sil. Posebno številno so bila zastopana vseučilišča. Na obeh koncih te skupine so se zbrali pripadniki garibaldinske legije. Ko je Duce obšel tudi predstavnike civilnih ter vojskih oblasti in ustanov, se je sam podal na poseben podij, ki so ga zanj postavili pred kostnico. Tajnik Stranke je še odredil pozdrav Duceju. Vsa množica se je viharno odzvala njegovemu pozivu. Nato je Duce spregovoril. Dejal je:

Po 90 letih se vračajo na garibaldinski grič tisti, ki so ga branili s skrajnim pogumom in obupno vztrajnostjo v času rimske republike l. 1841. Vračajo se v dobi revolucije črnih srajc. Italijanski narod jih sprejema z ljubeznijo. Med njimi so Morosini, Manara, Davigio, Dandolo in sto drugih, ki so prišli v Rim iz vseh ita-

lijanskih pokrajin. Bilo je to v letih pomladni domovine. Na čelu njihove svete skupine je korakal poveljnik s lito trdo, a vendar redovito, senjajo mehanizma rodu Josipa Garibaldija: Goffreda Mamelija. Bilo so republikanske palke, kar so jih uporabljali l. 1848, imperijske orke, ki so jih uporabljali l. 1897. Sicer se čudimo ob pruh skoraj neoboroženih garibaldincev, ki so se borili na Mentanskem griču z večno usodnim vzklikom »Rim ali smrt!«

Eni kakor drugi so prihajali iz istih meja. Sprito našega, česte dolgega, a včasih potrebnega molka pa naj nihče ne izvaša svojevoljnih zaključkov! Mi ne pozabljamo!

Stirje garibaldinski oficirji so nato dvignili žaro s pepelom Goffreda Mamelija z lafete in jo odnesli v kostnico. Duce je z dvignjeno roko izkaval čast zemskim ostankom borca in pesnika. Nato je v družbi zastopnikov oblasti sledil žari. Na trinožnikih, postavljenih na štirioglate mramorne stebre, je gorel večni ogenj. Zastave so se tedaj poklonile. Na prednji strani kostnice je blestel napis »Ali Rim ali smrt!« V notranjosti so bila v kamnih vklesana imena padlih. Ko se žaro prinesli v kriptu in jo položili v grobnico, je vojaški škof msgr. Bartolomeo blagoslovil kostnico in pepel junškega pesnika. Zunaj je godba intonirala žalne pesmi.

Ko so se Duce spet vrnil iz kripe, se je kot prvi vpisal v častni seznam obiskovalcev. Pred kostnico je pregledal oddelke fašistične mladinske konjenice in se ob vzklikanju množice spet vrnil na oder, da bi prisostvoval odkritju velikega spomenika. Skoraj vsa kostnica je bila pregrnjena z ogromno trobojnico.

Ko so se manifestacije spet polegile, je general Garibaldi odkril spomenik in ga v imenu izvršnega odbora za gradnjo spomenika izročil kostnico rimskemu guvernerju. Dejal je, da so borci, ki so padli v letih 1849 do 1870 za Rim, prestolnico Italije, doživeli tu svojo apoteozo, kakor si je želel Josip Garibaldi in hotel Duce, da bi njihov spomenik trajno pričal o slavni preteklosti in napovedoval veliko bodočnost Italije. Rimski guverner je prevzel spomenik v varstvo in dejal, da ga bo čuval kot stvar, ki je sveta za zgodovino nesmrtnega Rima in rimskim prebivalcem.

Takoj nato so položili pred kostnico venice garibaldinske legije, akcijskih skupin za Nico in rimskega guvernerja. Vojska godba je intonirala Mamelijevo himno. Ko so izvenili njeni zadnji zvoki, se je spet oglasila množica z viharim vzklikanjem. Duce je še dolgo časa stal pred velikim spomenikom, množica pa mu je vzklikala še dolgo po tem, ko je zapustil garibaldinski grič in se vrnil v Beneško palačo.

Na Krimu proti Sevastopolu in Kerču Nad 53.000 ujetnikov — Velike množine vojnega plena — Deset ladij potopljenih — Prodor v Kursk

iz Hitlerjevega glavnega štaba, 3. nov. Nemško vrhovno poveljstvo poroča: Po potopitvi ostrega zasledovanja po nemških in ruskih četah je bil na Krim poražen ruski vojski, kakor je bilo objavljeno s pomembnim poročilom, razdeljen na dve skupini. Ena se skuša umakniti čez Sevastopol, druga pa preko Kerča. V napadu na še pripravljene transporte so bojna letala potopila 10 tovornih ladij s skupno 50.000 tovarni. 14 nadaljnjih transportnih ladij pa je bilo poškodovanih.

Drugi letalski oddelki so bombardirali Sevastopol in luko Jaito ter vojaške cilje v prelivu Kerča in ob severovzhodni obali Črnega morja. Pri tem so bili z bombami velikega kalibra zadeti veliki plavalni doti.

Pri prodornih in zasledovalnih borbah na Krimu so nemške čete zajele do sedaj 53 tisoč 175 ujetnikov ter zaplenile ali uničile 230 tankov, 218 topov, več oklopnih vlakov ter velike množine drugih vojnih potrebščin. Odstranjenih je bilo tudi nad 13 tisoč muh, ki jih je položil sovražnik, da bi ovrnil naše prediranje.

Italijanske čete so zavzele v Doneški kotlini nadaljnje industrijske kraje. Na srednjem odseku fronte so, kakor je bilo objavljeno že v posebnem poročilu, zavzeli pehotni in tankovski oddelki kot železniško križišče in industrijsko središče važno mesto Kursk.

Na morju okrog Anglije je bila potopljena od nemških letal tovorna ladja s 4000 tonami, 6 nadaljnjih trgovskih ladij pa je bilo tako hudo poškodovanih, da se lahko računa z njihovo izgubo.

V severni Afriki so razkropila nemška letala kolono angleških avtomobilov pri Sollumu. Pri letalskem napadu v področju Suez je bila potopljena tovorna ladja s 6000 tonami.

Sovražna letala niso priletela nad nemško ozemlje.

Moskva priznava nemške uspehe

Stockholm, 4. nov. s. Zadnje objave moskovskega radija v predpretekli noči in včeraj zjutraj priznavajo v celoti neugodni razvoj položaja sovjetskih sil na južnem odseku fronte. Sovjetski radio je govoril o omajanju ruskega olpota, ne da bi se spuščal v podrobnosti. V Moskvi so že skoraj popolnoma opustili omalovaževanje nemških uspehov. Med drugim priznavajo, da je položaj na Krimu skrajno nevaren.

Ponovni pozivi »Pravde« vojakom ruskega naroda, naj bi se upirali do zadnje kaplje krvi, dokazujejo, da se je sovjetskih voditeljev lotil pesimizem.

Tudi Angleži v skrbh zaradi prodora na Krim

Rim, 4. nov. s. Angleška propaganda je bila spet prisiljena enkrat priznati resnico. Informacijsko ministrstvo je v poročilu o vojni na vzhodu objavilo, da je položaj na Krimu vznemirljiv, ker so nemške sile prodrele skozi sovjetski obrambni

sistem na polotoku. Da pa ne bi Rusom popolnoma odrekli pomoči, trdi, da se »zagovori umik, ki se je pričel že pred štirimi meseci nadaljuje«. V ostalem angleški informacijski službi pač ni bilo treba segati po takih argumentih, saj nemška vojna poročila že vse štiri mesece ne govorijo o ničemer drugem, kakor vedno znova o umikanju sovjetov.

Ruski neuspehi na Nevi

Berlin, 4. nov. s. Novi boljševiški poročila za preokoreneje Neve, so se izjavili s hudimi izgubami za sovražnika. Številne ladje z izkrcanimi četami, ki so izvajale to akcijo, so bile potopljene. Niti ena ni dosegla nasprotnega obrežja reke.

Letalski napad na Helsinki

Helsinki, 4. nov. s. Pri napadu na južno ozemlje Finske, je neko sovjetsko letalo odrglo dve raketni bombi na področje Tusule, vzhodno od Helsinkov. Neko drugo sovjetsko letalo je doseglo Helsinki ter je

odrglo bombo velikega kalibra v bližino letališča, tako da je razdejalo tramvajsko progo. Tretje sovjetsko letalo je prav tako priletelo nad Helsinki, a se je takoj vrnilo. Nizka megla je oteževala akcijo finske protiletalske obrambe.

Finsko letalstvo je še nadalje bombardiralo murmansko progo in uničilo razne železniške naprave. Protiletalska obramba je sestrelila en sovjetski lovec.

Bombe na čete in vlake

Berlin, 4. nov. s. Najslabše vremenske prilike niso nemškemu letalstvu preprečile nadaljnjih akcij na vsej vzhodni fronti. Umikajoče se čete sovražnika so bile tudi 2. novembra zlasti na južnem odseku uspešno bombardirane. Zbirališča čet in kolone na pohodu so bile ponovno zadete z bombami in obstreljevanje. Številne železniške proge so bombe porušile in nekemu bombniku je uspelo v polno zadeti neki do vrha natovorjeni sovjetski vlak.

Prodoren uspeh v Doneški kotlini

Brzi oddelki in pehota italijanskega ekspedicijskega zbora so v zaletu zavzeli dve pomembni industrijski mesti

Vzhodna fronta, 4. nov. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani): Po zmagoviti akciji, s katero so zmedle v preteklih dneh oddelke nekaterih velikih sovjetskih edinic, ki so skušale zaustaviti njih napredovanje, so naše čete izkoristile dosežene uspehe, zopet dohiteli sovražnika in ga prisilile k borbi. Nova bitka se je razvila pri dveh izredno važnih objektihi industrijskega področja ob Doncu. Brze čete so si pridobile novo slavo v tej operativni fazi z nevzdržno in bliskovito akcijo, s katero so zavzele srčno branjene sovražne postojanke in zasedle neko važno industrijsko okrožje. Glavno akcijo so izvedli oddelki bersaljerov, ki so po napornem maršu in premagovanju izrednih težkot prvi vkorakali v mesto X. ter v njegovi sredi razvili trobojnico. Ostali brzi oddelki, polki konjenice in topništva so tesno sodelovali z njimi in uspešno pripomogli k odličnemu uveljavljanju italijanskega orožja. Zadržanje vseh oddelkov je bilo čudovito, vendar je požrtovalnost bersaljerov, ki so že neprestano 20 dni na pohodu in se neutrudno bore, presegla vse pričakovanje.

Med tem ko so brze čete izpolnile svojo nalogo, so pešaški neke druge naše edince prodrali skoraj v vzporedni smeri proti nekemu važnemu objektu. Brzi oddelki so potem, ko so pustili v zavzetem mestu potrebno posadko, nadaljevali svoj pohod, da bi odločno posegali v težko akcijo, v kateri se je nahajala pehota. Zaključna bitka

se je zmagovito končala z zasedbo mesta Y. Sovražnik se je boril srdito, kajli postojanke so bile izredno važne. Tudi ko je bil glavni del sovražne sile prisiljen k umiku, je sovražnik puščal za seboj močne oddelke, ki so se s pomočjo topništva žilavo upirali zmagovitim oddelkom ekspedicijskega zbora. Toda nevzdržni frontalni sunek s strani in hitri manever z druge strani sta po dveh dneh krvavih bojev zlozlo milo boljševiški odpor. Po zavzetju zadnjih sovražnih utrdb so naši hrabri pešci vdrl v zavzeto mesto.

Na ta način sta bili zavzeti v dveh zaporednih dneh dve najvažnejši točki industrijskega področja v Doneški kotlini. Poleg zavzetja Stalina predstavljata ti dve točki doslej najvažnejši uspeh. Za ceno nepopisnih naporov in žrtvovanja so italijanske čete neprekinjeno zasledovale sovražnika, ki je bil večkrat premagan kljub srditemu odporu in večkrat pognan v beg. Razen oddelkov vseh vrst orožja je k zmagovitemu zaključku hude bitke krepko prispevalo tudi podjetno letalstvo, ki je imelo tesen stik s kopno vojsko, kateri je pomagalo z oddelki lovev in izvidniških letal, in poskrbelo za nagli prevoz najvažnejših potrebščin za oddelke v prvih črtah.

Med tem ko so nemške čete zmagovito prodrale na Krim in zavzele na njem pomembne postojanke ter napredovale tudi na drugih odsekih bojišča, so čete fašistične vojske napisale novo svetlo stran slave v protiboljševiški vojni.

Bombe su La Valletta

Al caposaldo di Culquabert è stato attaccato un ospedale da campo — L'avversario sconfitto nei settori di Ualag e di Celga

Il Quarter Generale delle Forze Armate comunica in data di 3 novembre il seguente bollettino di guerra n. 519:

Questa notte nostre unità aeree hanno nuovamente bombardato la base navale di La Valletta (Maltta).

In Africa settentrionale notevole attività delle nostre artiglierie sul fronte di Tobruk. Tentativi di attacco del nemico sono stati immediatamente frustrati.

Durante un'incursione aerea sulla zona di Bengasi sono rimaste danneggiate alcune abitazioni. Una vittima e pochi feriti.

Bombe na Valletto

V trdnjavi Kulkvabert je bila napadena poljska bolnica — Sovražnik poražen na odsekih pri Ualagu in Celgi

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil dne 3. nov. naslednje vojno poročilo št. 519:

Nocoj so naša letala ponovno bombardirala pomorsko oporišče La Valletta (Maltta).

V Severni Afriki močna delavnost našega topništva na bojišču pri Tobruku. Sovražni napadali poskusi so bili takoj strti.

Med letalskim napadom na področje pri Bengaziju je bilo poškodovanih nekaj stanovanj. Med arabskim prebivalstvom je bil eden mrtvev in nekaj ranjenih. V zračni borbi so naši lovci sestrelili britansko letalo.

V vzhodni Afriki so angleška letala bombardirala in obstreljevala s strojnimi in vojaškimi bolnišnicami posadke v Culquabertu, ki je bila vidno označena z mednarodnimi znaki Rdečega križa. Letala so povzročila nekaj žrtvev med oskrbovalci.

Na bojišču Ualagu in Celga za naše čete ugodni spopadi. Sovražnik je pustil na bojišču nekaj mrtvih ter orožje in strelivo.

Najnovejši podvigi

Operacijsko področje, 4. nov. s. (Poročilo posebnega dopisnika agencije Stefani): Na tobruški fronti se je kljub silni peščeni nevihti nadaljevalo delovanje patrol in topni-

riti tra la popolazione araba. In combattimento aereo la nostra caccia ha abbattuto un apparecchio britannico.

In Africa orientale aerei inglesi hanno bombardato e mitragliato l'ospedale da campo del caposaldo di Culquabert, contrassegnato visibilmente dai distintivi internazionali della Croce Rossa, causando vittime tra i ricoverati. Sul fronte di Ualag e di Celga, scontri favorevoli alle nostre truppe. L'avversario ha abbandonato sul terreno alcuni morti nonché armi e munizioni.

štva. Včeraj ponoči se je skušala večja sovražna patrola približati našim postojankam. Skušala je izkoristiti slabe vremenske prilike, sprito katerih so iznenadenja mogoča. Napad je bil gladko odbit zaradi bujne pazljivosti naših vojakov, ki so s takojšnjim protisunkom prisilili sovražnika k umiku.

O priliki letalskega napada pa se je dvignil neki naš lovec proti skupini sovražnih letal. Kljub silni obrambi mu je uspelo sestreliti eno sovražno letalo in se vrniti na svoje oporišče.

Med tem se nadaljuje uničevanje pomorskega oporišča La Vallette na otoku Maltti. V pretekli noči so skupine naših bombnikov ponovno napadle važno sovražno oporišče z bombami velikega kalibra. Vremenske prilike in razgled so bili dobri. Sviti lune je olajševal takojšnjo identifikacijo objektov, ki jih je bilo treba napasti. Takoj po letalskem alarmu na vsem otoku so se dvignili sovražni nočni lovci in so se oglašile baterije z bombami protiletalskega topništva sovražne obrambe. Naši bombniki so z bombami zadeli pristanišne naprave, ki so bile opustošene skupno z raznim materialom. Po opravljeni nalogi so se vsa naša letala vrnila na svoja oporišča.

Praznik Zmage

Ljubljana, 4. novembra.

Italijanski Imperij praznuje danes praznik Zmage. To je 23. proslava tega praznika, ki se letos vrši sredi nove dokončne osvoboditve vojne. Zaradi tega je proslava brez večjih javnih svečanosti in praznovanja. Praznuje se v znamenju dela, v vseh italijanskih tovarnah in delavnicah, kjer se kuje orožje zmage, se praznuje v znamenju borbe, ki je najvišji smoter in vsebina fašistične revolucije s končnim ciljem zmage.

Letošnji praznik Zmage poteka medtem ko se hitre italijanske čete z največjim uspehom bore na Vzhodu, ki je ideološki antipod Rima, njegovih zavorov, podvigov in njegove civilizacije. Obenem odmirna na zapadu svet starega demokratskega kapitalizma, ki je Italijo tudi v času zadnje svetovne vojne razočaral. Italija se je s tem svetom dokončno razšla. Znano je, kako so bile omalovaževane italijanske žrtve v svetovni vojni in kakšna krivica je bila storjena Italiji z versajsko pogodbo. Največja krivica je bila storjena s tem 700.000 italijanskim žrtvam svetovne vojne. Šele Nemci so v pravi luči prikazali italijanske žrtve v svetovni vojni in priznali zmage italijanskega orožja in sodelovanja v svetovni vojni. Italija je danes neločljiva od svoje velikega zavezniške Nemčije. To zavezništvo narekuje skupne napore za doseg končnih ciljev. Osebnost prijateljstva obeh voditeljev kuje sedaj v duhu visokih tradicij in sposobnosti Oboroženih Sil preko razdobja svojega razvoja, ki ga označuje praznik Zmage, svojo končno usodo po polnoma svobodne svetovne velesile. Zmagovita Italija se bo razrasla preko okvira vdolne države v Sredozemlju, kakor jo je na pot iz nje že povedel njen vodja kljub vsem tem nasprotujočim računom zapadnih sil ob versajski zeleni mizi.

Praznik Zmage je etapa v razvoju vse od pomlad domovine, kakor je dejal Duce na včerajšnji svečanosti ob apotezi garibaldinskih podvigov sredi preteklega stoletja. Ta razvoj se bo neizbežno zaključil z dokončno izgraditvijo imperiatne države, ki bo ustrezala težnjam onih prvih borcev na Janikulu, ki prav danes niso pozabljene, temveč se v celoti izpolnjujejo.

Mussolinijevi bataljoni odhajajo na bojišče Sredi velikih manifestacij je general Cavallero še poslednjič pregledal odhajajoče oddelke

Rim, 4. nov. s. Včeraj popoldne je odpotovalo iz Rima v vojno področje nekaj bataljonov črnih srajc, ki jim je bila priznana čast, da se označijo z Mussolinijevo začetno črko »M«. Kakor znano, so ti bataljoni sestavljeni iz bivših bojnikov, ki so se olikovali že v prejšnjih vojnah. Večinoma so v njih pripadniki starejših letnikov. V zadnjem času so se s praktičnimi veščinami tehnično znatno izpopolnili.

Bataljoni so včeraj popoldne v spremljevalni odskorali po mestu na postajo Termini. Prebivalstvo jim je priredilo navdušene ovacije. Na Beneškem trgu se je del teh bataljonov ustavil pred spomenikom Neznanega vojaka ter mu izkaval vojaške časti. Posebno velike manifestacije so odhajajočim bataljonom priredili na cesti Piemontskega princa v bližini postaje, kjer so se posamezne čete, ki so prihajale iz raznih smeri, združile. Tam so bataljone sprejeli načelniki milicijskega štaba in drugi višji oficirji, načelniki štaba vojske, rimski zvezni tajnik in drugi zastopniki oblasti. Nazaenje je prišel k slovesu še poveljnik Glavnega Stana Oboroženih Sil general Cavallero, ki mu je poveljnik bataljonov general Galbati podal raport. General Cavallero je nato pregledal strumno razvrščene oddelke. Razgovorjal se je tudi z nekaterimi črnimi srajcami in se prepračil o njihovi visoki morali. Na nje-

gov poziv, da pozdravijo Kralja in Duceja, so se vsi bataljoni oglasili z gromkim, odsekanim vzklikom. Sredi novih manifestacij so se bataljoni zgnili na peon postaje, kjer so njihovim pripadnikom še razdelili mnogo darov, nakar so pričeli zapuščati Rim.

„V vojni smo“

Berlin, 4. nov. s. »Hamburger Fremdenblatt« je objavil poročilo o vtisih svojega glavnega urednika s potovanja po Italiji. »V vojni smo,« to je opomin, ki gre po Italiji od ust do ust. Italijani, vzgojeni v fašističnem smislu, sprejemajo obče omotjave, potrebne zaradi vojne, s čutom dolžnosti, s kakršnim se doprinasajo potrebne žrtve. Od javnega avtomobilskega prometa do nadomestkov za kavo, od dokončnih obrokov hrane do živinskih naloznic, od čevljev iz plutvine do skrbnega zatemanja vseh prostorov in zaščitnega ograjda okrog spomenikov, vsi kaže na borbo Italije v sedanjih vojni. Izjemen je položaj le v vatiškanskem mestu, te najmanj resni državi na svetu. Pa tudi na ljudeh dnoh se pozna, kako globoko doživljajo dnevne dogodke in kako napetega duha gledajo proti cilju: »Zmagati!« To ni le italijanski, ampak evropski smoter.

Finska neomajno na nemški strani

Helsinki, 4. nov. s. Glede na vesti, ki so se pojavile v svetovnem tisku, da je sovjetska vlada zahtevala od Anglije, naj napove vojno Finski, poudarjajo v potičnih krogih finske prestolnice ponovno, da ni treba ničesar dodajati k onemu, kar je Finska na nedvoumen način že večkrat dala razumeti s svojim jasnim in lojalnim zadržanjem, ki ni od včeraj. Finska mora v tej vojni doseči svoje naravne meje, da si tako zagotovi ohranitev pravičnega in trajnega miru. Edino sredstvo za doseg tega namena pa je uničenje boljševizma. Naj Anglija zavzame kakršno koli stališče ho-

če, finski narod ga bo sprejel s svojo tradicionalno mirnostjo, ki je vedno omalovaževala borbo Finske proti boljševizmu sovražniku. Pri tem pa se bo finski narod spomnil bombardiranja Pečenge ter angleške zveze z Rusijo, glede katere se ne bo pustil voditi od nikakih utvar.

Ameriška grožnja

Washington, 4. nov. s. V dobro poučenih krogih se doznava, da naj bi Zedinjene države opozorile Finsko, naj takoj preneha s vojaškimi operacijami proti Rusiji, če hoče obdržati prijateljske odnose z Zedinjenimi državami.

Obnovite naročnino!

Počastitev padlih borcev

Pletetna svečanost je bila tudi v Ljubljani

Včerajšnji dan, posvečen spominu na umrle, je dal priliko za lepo spominsko svečanost na vojaškem pokopališču, kjer pod belimi križi počiva okoli 1000 italijanskih vojakov, ki so padli v svetovni vojni. Svečanost se je pričela ob 10.30 z mašo na prostem, ki jo je bral vojaški duhovnik pod veliko zvezdo, ki simbolizira spomin Velike Matere za svoje padle sinove. Tu so bili zbrani zastopniki oficirjev in črnih srca v Ljubljani. Malo vstran je bila razvrščena četa grenadirskega polka.

Pred mašo so se zbrali na spominskem prostoru Visoki Komisar Eksc. Graziosi podprefekt David, Eksc. general Robotti poveljnik 11. armijskega zbora ljubljanski škof dr. Rožman, general Orlando, povelj-

nik grenadirske divizije, general Lubrano, šef komisije za določitev mej, zvezni podtahtnik Gatti, polkovnik De Rienzi, poveljnik divizijske pehote, predsednik bojevnikov v novi pokrajini dr. Wagner, polkovnik Silvestri in Caravetta, poveljnika grenadirskega in topniškega polka ter drugi predstavniki.

Po maši, ko je vojaška godba odigrala himno Piavi, so položili vence Visoki Komisar, poveljnik armijskega zbora, vodstvo zveze borbenih fašistov in divizijsko poveljstvo. V imenu bivših borcev iz nove pokrajine je položil poseben venec dr. Wagner.

Preden so zapustili pokopališče, so se vsi zbrani zamudili nekaj časa pred spomenikom, kjer so zbrani smrtni ostanki v vojni padlih in ga počastili.

Letošnji uspehi lahkoatletov

Pregled petorice najboljših rezultatov v tekih kaže napram lani, kljub trem rekordom, nazadovanje

Ljubljana, 4. novembra. Letošnja lahkoatletska sezona je zaključena. Vreme je odprla zimska vrata in vabi na bele poljane smučarje in diralce in kloniti mora se tolikšna verna lahkoatletov. Ko pišemo pregled v uspehih preteklega leta, je treba najprej ugotoviti, da so letos lahkoatleti kljub oviram pokazali izredno delavnost, saj je le redko minila nedelja, ne da bi se merili na tem ali onem igrišču, največkrat seveda samo za trening, nekajkrat pa tudi prav za res. Razmere so onemogočile tekmovanje z atletizmom iz drugih krajev in tako stajemo med letošnje naprednejše prireditelje: pokrajinsko prvenstvo počinca v moštev, prvenstvo juniorjev in končno troboj ljubljanskih klubov. Od redkih zunanjih gostovanj naših najboljših drugih, je treba zabeležiti nastop trojice v Schiu in Milano, ki je prinesel največ uspeha našemu letos najvrednejšemu atletu Zmagu Koširju.

Če si ogledamo rezultate na splošno in vzamemo za merilo uspehe najboljših petorice, je treba ugotoviti, da so v veliki večini disciplin slabši od lanskih, čeprav ponekod le za skromne stotine. Med uspehi počinca pa beležimo izboljšanje treh naših rekordov, in sicer na 800, 1000 in 1500 metrov, ki so vsi rezultati odličnih sposobnosti Koširja.

Ogledimo si najprej uspehe petorice najboljših tekačev. V teku na 100 m je dosegel prvo mesto Lušický (PI) z 11,2, za njim se pa uvrščajo Račić, Polak (oba Her.) in Sušteršič (PI) z 11,4, peto mesto pa pripada Koluncu (Her.) z 11,5. Kakšnih posebnih sposobnosti naši sprinterji niso pokazali in so letošnji uspehi napram lanskim precej slabši. Med tem ko je lani znal povprečni rezultat petorice najboljših 11,8, znaša letos 11,38.

Podobna je slika tudi na drugi sprinterski progi, namreč v teku na 200 metrov. Najboljši rezultat je postavil še Račić (Her.), ko je pretekel progo v 23. sek. Razmak med njim in ostalimi je precejšen, ter je Račić edini ki je tekel pod povprečnim časom petorice. Drugo in tretje mesto pripada Sušteršiču in Lušickemu (oba PI), ki sta dosegla 23,6, četrto s 23,7 Boltavzarju in peto Polaku (oba Her.) s 23,8. Na tej progi je razlika, ki jo kaže povpreček napram lanskemu, nekoliko manjša kakor v teku na 100 m. Lani je petorica najboljših dosegla povprečen čas 23,48, letos pa 23,54.

V teku na 400 m je dosegel najboljši čas Nabernek (PI) z 52,6. Za njim se uvrščajo Oberšek (II) 52,8, Skušek (PI) 53,2, Polak (Her.) 54,4 in Plenkarič (II) 54,7. Nabernekov rezultat je za naše razmere dober. V mednarodni areni seveda ne znači mnogo, saj so tuji listi nedavno opozorili, da je sedaj na svetu že 20 atletov, ki so pretekli 400 m v času pod 50 sek. Povprečje letošnje najboljših petorice je 53,54 in je za 1,02 slabše kakor lansko, ki je znašalo 52,52.

V teku na 800 m, 1000 m in 1500 m je zlasti zasijala srednja zvezda simpatičnega Zmagoslava Koširja. Obžalovati je le treba, da nima ta sposobni atlet v vrstah svojih tovarišev vsaj približno enakovredne konkurence, kaj v tem primeru bi se mu nedvomno posrečilo postaviti še boljše čase, kakor jih je kljub temu. Košir je na vseh treh proгах izboljšal slovenske rekorde s časi, ki se blizu mednarodni vrednosti. Na zadnjem mitingu Planine je tekel tudi na progi 5000 m in tudi v tej skupini dosegel letošnji najboljši rezultat.

V teku na 800 m se je Košir s svojim rekordom odmaknil od svojih tovarišev v skupini najboljših petorice za cele štiri sekunde! Vrstni red je naslednji: 1. Košir (PI) 1:57,4, 2. Oberšek (II) 2:01, 3. Nabernek (PI) 2:02, 4. Magušar (II) 2:04,6 in 5. Srakar (Her.) 2:05. Kljub Koširjevemu rekordju je letošnje povprečje petorice znatno slabše od lanskega. Lani so najboljši atleti dosegli 2:01,2, letos pa 2:02,8.

Tek na 1000 m prav za prav ne spada v tabelo petorice, ker pri nas ta proga običajno ni sporedu tekmovanj. Košir je na 1000 m tekel obkraj na svojem gostovanju v Schiu in Milano, prej pa enkrat na stadionu Planine v Ljubljani. Za sposobnosti Koširja je najbolj znano, da je prejšnji rekord Gorška (2:33,4) v treh zapovrstnih nastopih izboljšal v celoti za 5,2 sekunde, kar je na 1 km dolgi progi izreden uspeh. Začelo se je 8. avgusta v Ljubljani, ko je prekosil Gorškovo rekord in postavil 2:32,7. Sredi novembra je najprej v Schiu izboljšal na 2:30,5, nato pa v Milano v borbi z Lanzijem, ki je postavil nov italijanski rekord, Dorascenzijem in madžarskim prvakom Szabojem 2:28,2.

V teku na 1500 m je razlika med prvim Koširjem in naslednjim v listi petorice skoraj neverjetno velika. Košir vodi za 18,2 sekunde! Njegov novi rekord je torej kost, ki bo dala njegovim tekmečem še precej opravka, predno se jo bodo mogli vsaj približno z uspehom lotiti. Vrstni red in dosegli časi na 1500 m so: 1. Košir (PI) 3:57,6, 2. Magušar (II) 4:15,8, 3. Srakar (Her.) 4:17,4, Oberšek (PI) 4:18,4, 5. Kien (PI) 4:20,2. Kljub veliki razliki med prvim in drugim pa je letošnje povprečje slabše od lanskega le za 1 sekundo. Lani je znašalo 4:12,8, letos pa 4:13,8.

V teku na 5000 m je do zadnjega mitinga vodil Kien. Na zadnjem mitingu pa se je na tej progi preizkusil tudi Košir, ki je dosegel izvrsten rezultat in se obenem tudi v tej disciplini postavil na čelo. Vrstni red je naslednji: 1. Košir 15:47,3, 2. Kien (oba Planina) 16:14,2, 3. Srakar (Her.) 16:18,2, 4. Glonar (PI) 16:25,0 in 5. Jan (oba Hirijs) 17:35,4. Zanimivo je, da je Košir s svojim uspehom izboljšal povprečje letošnje najboljših petorice za celih 21,4 sekunde in ga močno približal lanskemu. Lansko povprečje je bilo 16:28,4, letošnje pa 16,34.

Še slabši kakor na 5000 m je položaj na 10 km. Nekdanjih odličnih atletov dolgo progašev ni več, pa tudi naslednikov si v tem času nismo vzgojili. Rezultati razen Klenovega skoraj niso omembe vredni: Na 10.000 m je tričrta dosegla naslednji vrstni red: Kien 33:54,2, 2. Koritnik (oba Planina) 41:48,2 in 3. Glanik (Hirijs) 41:56,2. Čeprav je glede na nepopolno listo težko postaviti primeri s lanskim letom je povprečje letos napram lani izredno slabo. Lani 35:11,2, letos 39:11,2.

Tudi v obeh tekih čez zapreke smo letos v povprečju nazadovali. V teku na 110 m čez zapreke se je uvrstil na čelo Lončarič (PI) z 17,3, sledijo mu Jager 18,1 in Zupancič (oba II.) 18,5, na četrtem mestu je Lužnik 18,7 in na petem Kraner (oba PI) 20,2. Povprečje je znašalo lani 17,56, letos pa 18,56, torej nazadovanje za celo sekundo, kar je zelo veliko.

V teku na 400 m čez zapreke je najboljši čas dosegel letos Skušek z 58,8. Drugi je Kraner (oba PI) 1:01, 3. Plenkarič 1:01,5, 4. Polak (Her.) 1:02,5 in 5. Lončarič (PI) 1:03. Povprečje je letos slabše napram lanskemu le za stotine sekunde. Lani smo dosegli 1:01,15, letos 1:01,36. Končno spadata med tekaške discipline še dve stafeti. V stafeti 4 krat 100 je najboljši čas dosegla stafeta Planina s 45,1, drugi je Hermes 45,3, tretje Hirijs 45,7, četrta Planina II. 46,0 in čista Planina III. 46,4.

V stafeti 4x400 m je 1. Planina s 3:58,1, 2. Hirijs s 4:10,0, 3. Planina II. s 4:20,0, 4. Planina III. s 4:24,0 in 5. Hirijs II. s 4:24,2.

Med gornje rezultate pa niso všteti uspehi doseženi na prvenstvu akademikov. Predvsem bi v tem primeru zasledili v teku na 400 m tretje mesto Lušický s 53,1. Povprečje bi se zboljšalo na 53,25. Najboljši je bil s tega prvenstva rezultat v tekmovalni stafeti na 4krat 100 m. Stafeta v postavi Tavzes, Oberšek, Sodnik in Polak je zmagala s časom, ki je za desetinko boljši od najboljšega v tabeli (45). Tudi nasled-

nja stafeta s tega prvenstva bi morala biti uvrščena med petorico najboljših. Plenčar, Lušický, Lončarič, Smolej so tekli tekli tedaj 45,6. Konec sledi.

Preglavice zaradi snega

Ljubljana, 4. novembra. Posledice zgodnjega snega bodo še dolgo očitne. Najbolj težijo kmetje, ki niso še pospravili vseh poljskih pridelkov. Marsikje je ostala zrna še repa. Tudi precej pese in korenja je še na njivah.

Sneg bo sicer še skopnel, vsaj upanje je, da ne bo prej pritisljen hujši mraz. Upravičeno je pa bojazen, da bo začelo zopet snežiti. Če bi ljudje ne mogli pospraviti pridelkov, ki so še ostali na njivah, bi bila velika škoda. S pospravljanjem repe, korenja in pese bodo pa vseeno velike težave tudi v najboljšem primeru, ker je zemlja zelo premočena in delo na blatnih njivah ni lahko in ne prijetno.

Včeraj in ponoči je še deževalo, tako da je sneg tem hitreje kopal. Začelo se tudi naraščati vode. Nevarnosti poplav pa ni. Zelo je premočena zemlja na Barju in tam bo še težje pospravljati pridelke.

Na zelenjavi sneg doslej še ni napravil posebne škode, ker še ni začelo zmrzovati. Snežna plast je zdaj že tanka in nabiranje površine je omogočeno, tako da je živilski trg še precej dobro založen z zelenjavo.

Poročali smo, da je sneg napravil veliko škodo na telefonskih napeljavah. Kljub vsej marljivosti se delavcem mestne telefonske terenske sekcije včeraj še ni posrečilo popraviti vseh poškodb. Davi je bilo brez vez še okrog 100 telefonskih napeljav.

S Spodnje Štajerske

Zborovanja se nadaljujejo. Štajerska Domovinska zveza je priredila v petek v okrajih Celje in Ljutomer pet, v soboto in v nedeljo pa v okrajih Maribor - okolica, Ptuj, Celje in Ljutomer 35 javnih zborovanj. Včeraj je bilo v okrajih Celje, Ljutomer, Maribor-okolica in Ptuj še 19 javnih zborovanj štajerskega Heimabunda. Zborovanja se bodo tudi prihodnje dni nadaljevala.

Kmetijske strokovne šole. Na sadjarski in vinarski šoli v Mariboru se je pričel pouk 7. oktobra. Komisarstvo vodstvo šole je prevzel dvorni svetnik Jentisch. Na deželni školi v Celju se je pričel pouk 20. oktobra. To šolo vodi učiteljica Kultererjeva. Na kmetijski šoli v St. Jurju ob Južni železnici se je pričel pouk 4. oktobra. Komisarstvo vodstvo šole je prevzel ravnatelj Budacker.

Zdravniška služba ob nedeljah in praznikih v Mariboru. Da se zagotovi prebivalstvu zdravniška pomoč tudi ob nedeljah in praznikih je bila uvedena s 1. novembrom zdravniška služba, tako da bosta vsako nedeljo in vsak praznik na razpolago dva zdravnika. Prebivalstvo naj se obrača ob nedeljah in praznikih samo na službojuča zdravnika.

Prava kava namesto kavinega nadomestka. Za čas od 15. decembra 1941. do 11. januarja 1942. bodo lahko dobili vsi nad 18 leti stari prebivalci Spod. Štajerske namesto 125 gramov kavinega nadomestka ali dodatka 60 gramov prave kave.

Vojna doklada za tobačne izdelke. Z današnjim dnem je stopila v Nemčiji v veljavo naredba o vojni dokladi na tobačne izdelke, penca vina in žganje. Doklada znaša pri tobačnih izdelkih 50 odstotkov cene v prodaji na drobno, pri pencah vinih 3 odtosno 1,50 marke od steklenice, pri žganju pa 1 marko pri litru.

Slovo prvega gornjegrajskega župana. Danes teden se je poslovil od Gornjega grada prvi župan Franc Reiser. Prireje na mu je bila odhodnica, v kateri je govoril o njegovih zaslugah skupinski vodja Lösel. V imenu prebivalstva mu je izrekel zahvalo. Od odhajajočega župana se je poslovil tudi novi župan Haudek.

Skriptna predavanja o motorizaciji Nemčije. Urad za ljudsko prosveto pri štajerskem Heimabundu priredi 3. novembra v Mariboru, pozneje pa še v Celju, Ptuj in Slov. Bistrici skriptna predavanja o motorizaciji Nemčije.

Nova grobova. V mariborski bolnici je umrl Jakob Ulec, iz St. Janja na Dravskem polju, star 72 let in hišni posestnik Ivan Stanič, star 73 let.

Podružnica nemškega Alpenvereina v Celju. V petek je bil v Celju ustanovljen občni zbor podružnice nemškega Alpenvereina. Za predsednika je bil izvoljen vodja okrajne hranilnice Raimund Udy. Podružnica obsega okraje Celje, Brežice in Trbovlje.

Maksimiranje cen piva. Šef civilne uprave na Spod. Štajerskem je maksimiral cene piva.

Začetek pouka na mariborski realni gimnaziji. V petek 7. t. m. se prične na mariborski realni gimnaziji redni šolski pouk.

Znatne omejitve v železniškem prometu. Uprava nemških državnih železnic je v noči od 31. oktobra na 1. november znatno omejila železniški promet. Izostalo je mnogo osebnih takozvanih D vlakov. Z omejitvijo potniškega prometa je znatno prizadeta tudi Spod. štajerska, ker je izostalo mnogo osebnih vlakov med Mariborom na eni ter Gradcem, Celovcem in Bruckom na drugi strani. Omejitev je bila potrebna iz razlogov štedenja, da se zagotovi preskrba civilnega prebivalstva in vojaštva s krompirjem, repo in premogom.

Predavanja pri SV podružnici

Ljubljana, 4. novembra. V nadaljevanju lanskega vrtnarskega tečaja za lastnike malih vrtov je sklenila Sadjarska in vrtnarska podružnica Ljubljana I., da priredi tudi letos niz predavanj polkovirnim naslovom: »Dela v zelenjadnem in sadnem malem vrtu v posameznih letnih časih«. Vsako posamezno predavanje bo podalo zaokroženo snov ter povsem praktična navodila za dela, ki jih mora vrtnar v svojem zelenjadnem in sadnem vrtu v posameznih letnih časih, t. j. v jeseni, zimi, pomladi in poletju, da doseže uspehe in pridelke, ki naj lajšajo v teh težkih časih preživljanje. Po možnosti bodo predavanja pojasnjevala slike, naravni material, preparati in drugi učni pripomočki. Sodelovali bodo kakor do sedaj priznani strokovnjaki in praktiki. Predavanju bodo sledila vprašanja in odgovori.

Predavanja bodo tudi letos v kemijski dvorani I. dr. realne gimnazije (Realke) v Vegovi ulici ob sredah točno ob 18. (šesti) uri (radi zatemnitve). Ker ni vstopnine, se posetniki vabijo, da pristopijo kot člani k polružnici; saj dobe brezplačno društveni mesečnik »Sadjar in vrtnar«.

Prvo predavanje bo v sredo 5. t. m. ob 18. (šesti) uri zvečer. Predaval bo g. nadzornik Josip Strekelj o »Jesenskem delu v zelenjadnem vrtu« (o pospravljanju in snazenju vrta, prekopavanju in rigolanju zemlje, o gnojenju, posebno o apnenju, o vzimljenju površine, o oskrbi in popravilu vrtnega orodja, o strokovnih knjigah itd.).

Italijanski kulturni zavod v Ljubljani

Fašistični odredbeni list poroča, da je bil italijanski kulturni zavod v Ljubljani, ki je doslej spadal pod Direkcijo Italijanov v tujini, z 29. oktobrom podrejen Nacionalnemu zavodu fašistične kulture. Kulturni zavod v Ljubljani bo nadaljeval svoje delo za poglobljanje in razvijanje kulturnih vezi med Italijani in Slovenci s kulturnimi in jezikovnimi tečaji, predavanji, koncerti, umetniškimi prireditvami ter s pomočjo publikacij. Vse to delo bo opravljal pod vodstvom Visokega Komisarja. Tako se je v njem osredotočilo vse izvenšolsko kulturno delovanje v ljubljanski pokrajini.

Naše gledališče

DRAMA
Torek, 4. novembra: Dva bregova. Red. Torek. — Začetek ob 17.30. — Konec pred 20.

Sreda, 5. novembra: Hamlet. Red Sreda. — Začetek ob 17. — Konec ob 20.

OPERA
Torek, 4. novembra: zaprto. (Generalka) Sreda, 5. novembra: La Boheme. Red A. — Začetek ob 17.30. — Konec ob 20.

„Italijanska žena“

Ljubljana, 4. novembra. V založbi »Società editrice di novissimac« v Rimu je pretekli mesec izšla v slovenskem jeziku knjiga Marije Castellani »Italijanska žena«. Z njo pisateljica »podaja tistim, ki se zanimajo za ženska vprašanja, posebno pa še slovenskim ženam, studijo o novi ženi, kakršno gleda dan za dnem Italija, kako se oblikuje v delovni jasnosti, pri čemer zajema svoja navdahnjenja iz neizčrpnega vira tisoletnih izročil.« Na 132 straneh žepnega obsega je pisateljica opisala položaj italijanske žene v družbi od starega veka do današnjih dni, ko oblikuje vse življenje v Italiji fašizem.

Iz uvodnih skromnih strani in pihih podatkov je razvidno, da se je v minlih stoletjih marsikatera italijanska žena povela s svojimi sposobnostmi med najvišje stvarjalce in voditelje družbe ter da so bila stoletja, ko je žena uživala velik ugled in spoštovanje. Značilna je Goldonijska satura na izobražene ženske ki se v prostem prevodu glasi takole: »Ker je mož opazil, da ima ženska izredno dober razum, ji je prepovedoval, da se izobražuje. Ako bi se namreč žena izobraževala, bi lahko videli moža, kako prede za kolovratom.«

Večino strani je posvečenih sedanjim dnem in obravnava pisateljica v posameznih poglavjih ženo v Mussolinijevi dobi, fašistične organizacije, žensko delo v njih, pravni položaj italijanske žene v zakonu, pomoč ženam v kolonijah in cesarstvu.

žensko liktorsko mladino in odnos žene do vojske. Vsa poglavja krajsjo številno celostransko sliko, ki ovekovečujejo najrazličnejše prizore iz življenja italijanske žene v fašističnih organizacijah od najmlajših let do dobe, ko polnopravno prevzema nase vse gospodinske in državljanske dolžnosti.

Beležnica

KOLENDAR

Danes: Torek, 4. novembra: Karel Bomejski.

DANASNJE PRIREDITVE

KINO MATICA: Grešnica.

KINO SLOGA: Železna maska.

KINO UNION: Zadnja roža.

Veseli teater ob 18. v Delavski zbornici.

DEZURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hočevar, Celovška cesta 62, Garts, Moste, Zaloška cesta 47.

Nesreče

Ljubljana, 4. novembra. Včeraj so prepeljali v ljubljansko bolnico le eno ponesrečenko. To je letošnja prva žrtev snega na naših ulicah. Franja Furlan, 70letna vdova po strojevodji drž. železnice, doma z Glince, je padla tako nesrečno na blatni cesti, da se je precej močno pobila po glavi in desnici. Najbrž ima tudi zlomljeno roko.

Tudi Francija v ozadju zarote proti Bolgariji

Sofija, 4. nov. s. Pred vojaškim sodiščem v Sofiji teče proces proti skupini komunistov, ki so bili v službi Anglije in bivše Jugoslavije in ki naj bi bili v aprilu vrgli sedanjo bolgarsko vlado ter spravili do oblasti znanega revolucionarja Dimitrova, da bi tako preprečili nadaljevanje sodelovanja Bolgarije s silami Osi. Pri včerajšnji razpravi je podal šef policije Dragolov senzacionalno izjavo, da je v dokumenti, ki jih ima bolgarska vlada, dokazano, da je leta 1936, to je od časa famoznega zavezništva med Francijo in Rusijo, pariška vlada pod predstvom Leona Bluma hotela dati Sovjetski zvezi proste roke glede usode Bolgarije. Državni udar, ki naj bi se izvršil v Bolgariji v aprilu, je bil mnogo prej tudi diplomatsko pripravljen s strani vlad v Parizu, Londonu in Moskvi. Šef policije Dragolov je tudi izjavil, da je Dimitrov po sestanku z Leonom Blumom leta 1936. vzdrževal živahne stike z bolgarskimi revolucionarji, zlasti pa z znanim jugoslovenskim agentom Živkovićem in s šefom angleške delegacije pri Društvu narodov sir. Robertom Cecilom. S tem se je Dimitrov sestal tudi leta 1939. in je od njega prejel 40.000 švicarskih frankov. Odkritja šefa bolgarske policije, ki ponovno kažejo, kakšni so vedno bili resnični nameni Sovjetske zveze glede Bolgarije, so zbudila velikanski vtis v bolgarski javnosti.

Neuspeh

angleške blokade

Berlin, 4. nov. s. Na zapadu trda prede angleški mornarici. V zadnjih 7 dneh so podmornice in nemška letala potopile 32 sovražnih parnikov s skupno 123.000 tonami.

Da se ne godi dobro tistim, ki izvajajo blokado, je potrdil tudi minister za blokado Dalton. Rekel je, da Anglija ne more premagati osi z gospodarskimi oblegovanjem. Pred letom dni je ta minister določil rok šestih mesecev, v katerem naj bi Nemčija kapitulirala radi blokade. Razen tega je angleški minister za trgovsko mornarico izrazil svoje dvome glede uspeha bitke za Atlantik.

Dr. Budak — novi hrvatski poslanik v Berlinu

Zagreb, 4. nov. s. Z dekretom je bil razrešen svojih dolžnosti dr. Franjo Benson, dosedanj hrvatski poslanik v Berlinu. Na njegovo mesto je poveljnik imenoval dr. Mile Budaka, dosedanjega ministra za telesno vzgojo.

Agenti de Gaullea pred sodiščem

Vichy, 4. nov. d. Kakor poročajo iz Rabata v francoskem Maroku, bo v kratkem postavljenih pred izredno vojno sodišče v Casablanci večje število agentov generala de Gaullea, ki so bili aretirani že meseca julija zaradi raznih akcij proti varnosti francoskih kolonialnih posesti v Afriki.

Laval spet v Parizu

Pariz, 4. nov. s. Bivši predsednik ministrskega sveta Pierre Laval se je popolnoma zdrav vrnil v Pariz, kjer bo nadaljeval svojo normalno politično delo. Laval je že popolnoma okreval.

Malo italijanščine za vsak dan

60

Pogovor. La conversazione.

Chi picchia — kdo trka? Qualcuno suona — nekdo zvoni. Vedete chi è — pogledajte, kdo je! Aprite la porta — odprite vrata!

Accomodatevi — sedite. Come siete stato dacché non ci siamo visti (dacché non ho avuto il piacere di vedervi) — kako ste se imeli, odkar se nismo videli (odkar nisem imel veselja, da bi vas videl)? Cosa c'è di nuovo — kaj je novega? Io non so niente, sapete voi qualche cosa di nuovo — jaz ne vem ničesar, ali veste vi kaj novega? Avete ricevute nuove del vostro signor fratello — ali ste prejeli kaj novic od svojega gospoda brata? Da quanto tempo non vi ha più scritto — odklej vam ni več pisal? Son tre settimane che non ha scritto — trije tedni so, odkar ni pisal. Attendo una sua lettera di giorno in giorno — pričakujem kakšno njegovo pismo iz dneva v dan. M'ha scritto che verrà giovedì prossimo — pisal mi je, da pride prihodnji četrtek.

Come mai, siete voi — kako, ali ste vi? Siete proprio voi — ali ste res vi? Sono io stesso — jaz sam sem. Da quanto tempo siete ritornato — odklej ste že nazaj? Sono arrivato ieri sera — dospel sem snoči. Ho dimenticato di mandarvi notizie del vostro signor padre — pozabil sem vas povprašati, kako kaj gre vašemu gospodu očetu.

Ma come! davvero — kako! zares? E' possibile (sarèbbe possibile) — ali je mogoče? Chi l'avrebbe creduto — kdo bi si bil mislil! Non me lo sarè mai immaginato — nikoli bi si ne bil mislil (predstavljaj!) Come può succedere ciò — kako se more kaj takega zgoditi? È impossibile — nemogoče je. Ciò non può essere — to ne more biti. Non l'avrei mai creduto — nikoli ne bi bil verjel (mislil)!

Ne sono dispiacente — žal mi je. Ne sono desolatisimo — zelo mi je žal. Che peccato — kako škoda! Quanto mi dispiace — kako neprijetno mi je! Ecco — tristo — to je žalostno. Questo è una grande disgrazia — to je velika nesre-

ča. Ciò fa rizzare i capelli sulla testa — ob tem se človeku ježijo lasje na glavi.

Che vergogna — kakšna sramota! Ma come, e egli non si vergogna — toda kako, in njega ni sram? Ciò non è improbabile — to ni neverjetno. E' più che probabile — to je več kakor verjetno. Non c'è niente d'impossibile — to ni nič nemogočega. Non ci vedo nulla d'impossibile — v tem ne vidim nič nemogočega. Può essere, può darsi — lahko, dà (mogoče).

È chiaro — jasno (je). S'intende — razume se.

Eccoci in un bell'impiccio — zdaj smo pa v lepi kaši. Come ci caveremo dall'impiccio — kako se bomo izmotali? Cosa fare — kaj storiti? Qual partito prendere — kako se odločiti? Che dobbiamo fare — kaj moremo storiti? Bisogna che ci risolviamo a qualche cosa — moramo se odločiti za nekaj. Non so cosa fare — ne vem, kaj storiti. Siamo in un caso molto imbarazzante — smo v zelo hudzi zadregi.

Sono d'avviso che... — mnenja sem, da... Se io fossi néi vostri panni... — če bi bil na vašem mestu... Vi consiglierèi — svetoval bi vam.

Mi viene in mente — pride mi na mar. Lasciate fare a me — kar meni prepuštile. Ho cambiato d'idea — premislil sem se. Facciamo in altra maniera — naredimo drugače! Che ne dite voi — kaj pravite (o tem) vi? Cosa ne pensate — kaj (o tem) sodite? Ecco una buona idea — to je dobra misel. È il meglio che possiamo fare — to je najboljša, kar moremo storiti. E' la sola cosa che ci resti da fare — to je edino,

Umetnika iz življenja za življenje

Razstava del slikarja M. Sedeja in Z. Kalina, kaže, da resnično umetniško delo zahteva vztrajno marljivost in stik z življenjem

Ljubljana, 4. novembra. Nedvomno je razveljavil pojav, da zadnje čase sledi razstava umetniških del, tako da imamo skoraj stalno revijo ustvarjalnega dela naših umetnikov; zdi se, da imamo sorazmerno mnogo umetnikov, priznanih pa moramo, da so si mnogi v resnici ustvarili trden sloves tudi med tistimi našimi občinstvom, ki gleda vzore vedno le zunaj naše ožje domovine. Mnogi naši umetniki so hkrati umetniki življenja; delajo pod posebno težkim pogojem, saj številni nimajo niti ateljejev, nimajo nobenih postranskih dohodkov, da se morajo preživljati s samo umetnostjo. Preživljati se pri nas s samo umetnostjo je pa v resnici umetnost zase. Tega navadno ne upoštevamo; marsikdo se ne zaveda, da mora biti naš umetnik še posebno delaven, vztrajen pri svojem delu ter dobro založen z življenjskimi silami, energijo, da ostane zvest svojemu poklicu in da zmaguje težke naloge.

Na to smo se spomnili ob tej priliki, ko razstavljata v Jakopičevem paviljonu dva mlada umetnika, ki sta izšla iz življenja našega ljudstva in ki gledata kot umetnika na življenje, kakršno je. Če pravimo »mlada umetnika«, je treba vendar vedeti, da po svojem delu in uspehih nikakor nista novince in da sta njuni imeni dobro znani v vsej naši javnosti: Maksim Sedej, Zdenko Kalin.

Maksim Sedej se udeležuje kot slikar že skoraj 10 let. Zbudil je pozornost že s svojimi prvimi deli. Sedej je še sorazmerno mlad; rodil se je leta 1909. Doma je iz Dobruške pri Zircu. Zrasel je sredi ljudstva, česar ni pozabil tudi kot umetnik. Šolal se je na zagrebški akademiji in nekaj časa je poglavljal svoje znanje tudi v Italiji in Parizu. Umetniškega poklica se je oprijel kot cel mož; posvetil se je delu z vso resnostjo in v veliko marljivostjo. Čeprav ni živel v ugodnih socialnih razmerah, ni iskal postranskega zaslужka. Umetnost zahteva celotnega moža, toda zahteva tudi žrtve. Misli si je treba bolj na delo kakor na kruh.

Sedej je delal mnogo; brez trdega dela se ne more uveljaviti še tako nadarjen

umetnik. Toda pravi umetnik tudi ne sme biti nikdar zadovoljen. Če vprašamo Sedeja, koliko je že ustvaril, pravi, da ima še zelo malo. Toda mnogo je že tega, kar vidimo zdaj na razstavi. Le dva razstavljata sta napolnila zdaj Jakopičev paviljon, kar nedvomno ni malenkost. S tem pa tudi ni rečeno, da sta umetnika dala na razstavo vse, kar sta doslej ustvarila. Razstavljena so res kakovostna dela, in sicer jih razstavljata Sedej okrog 40, oljnatih slike in grafiko, Kalin pa 24.

Razstava napravi močan vtis na resnega obiskovalca že pri prvem pogledu. Urejena je v resnici vzorno, lahko bi rekli: v slogu. Dvorane niso prenapolnjene, nikjer pa tudi ne zavajajo praznine. Razen tega budi pozornost novost, da je kipar združil svoja dela v dveh sobah; prejšnje čase smo navadno videli plastiko na slikarskih razstavah razkropljeno, kakor da služi le kot okrasni predmet, ne pa tudi razstavno gradivo. Tu pa vidimo kiparjeva dela uvrščena skupaj v vsaki sobi vzdolž daljših sten. Uspeh te novosti je, da kiparska dela pritegnejo mnogo bolj pozornost obiskovalca.

Zdenko Kalin uživa lep sloves med našimi kiparji. Znan je posebno kot portretist in na tej razstavi vidimo predvsem portretne plastike, čeprav tudi razstavljena torza — eden pred vhodom in eden v sobi — izdajata mojstra. Zdenko Kalin je 30 let star. Rodil se je v Solkanu. Studiral je tudi na zagrebški akademiji, nekaj časa pa v Franciji. Razstavljal je mnogo. Udeležuje se od leta 1934, in od tedaj je razstavljaval vsako leto skoraj po trikrat. Spoznali so ga kot resnega umetnika v vseh naših večjih mestih.

Mnogo je razstavljal tudi Sedej, ki dela že od leta 1932. Koliko razstav je že imel se niti več ne spominja dobro. Ni pa razstavljaval samo v naših krajih, temveč tudi v inozemstvu; z velikim uspehom se je predstavil svetovni javnosti lani v Benetkah na razstavi Biennale. Razstavljal je pa tudi že v Rimu, Milanu, Saarbrücken in Metz. Tuja kritika je ocenjevala njegova dela laskavo. Sicer si je pa umetnik utrdil sloves dobro že, ko so bila njegova dela sprejeta v galeriji v Ljubljani, Zagre-

bu in Beogradu.

Zdaj nam prikazuje slikar, ki se pa tudi z uspehom udeležuje kot grafik, svoj razvoj z retrospektivno razstavo; razstavlja tudi svoja najstarejša dela od leta 1932. naprej. Da je vedno zelo delaven ter da je mnogo ustvarjal tudi zadnje čase, sprevidimo tudi po številnih delih. Novih del, ustvarjenih letos, je mnogo, precej jih je pa tudi, ki izvirajo od lani. Slikarjev razvoj je s temi deli prikazan zelo dobro. Pokaže se nam, da je Sedej našel svojo individualno noto zelo zgodaj ter da ni bilo nobenih posebnih skokov na stranpota ter na eksperimentiranje. O tem ni treba še govoriti, da Sedej dobro obvlada tehniko. To spredvidite lahko takoj iz njegovih kompozicij, predvsem iz interjerjev. Sedej kot slikar pa nam tudi zna marsikaj povedati o življenju. Zato najde dovolj originalnih motivov ter se mu ni treba ustavljati pri tihotiziranju. Sedej vidi človeka in gleda nanj v njegovem življenju, v njegovem delu, v vsakdanji stvarnosti, kakor pravimo, ne pa na človeka v pozni ali sanjskem svetu. Njegove slike govore in niso le kompozicije barv in svetlobne igre. Tudi slika lahko izraža. To spredvidimo iz razstavljenih slik.

Zdenko Kalin je v tem pogledu soroden Sedeju in ni le naključje, da ta umetnika, člana »Kluba neodvisnih«, razstavljata skupaj. Njegova sedanja razstava portretne plastike bo nedvomno zbudila veliko pozornost med meščani že zato, ker te glave iz mrtve snovi žive in ker spoznamo portretirance ob prvem pogledu. Takoj spoznamo naša največja živeča pesnika, Zupančiča in Gradnika. Kipar zna gledati človeku tudi dušo, ne le v njegov obraz. Reči smemo, da je Kalin eden najboljših portretistov med našimi kiparji.

Razstava zasluži, da jo obišče vsaj enkrat vsak, ki mu je umetnost pri srcu in ki mu naša kultura ni prazna beseda. Videli boste dela umetnikov resnega stremjenja in dela, umetnikov, ki zajemata iz življenja in ki delata za življenje. To je umetnost zaradi življenja, umetnost za življenje, ne pa umetnost zaradi umetnosti.

— Poglavnikova garda je dobila konjenico. Poglavnikova telesna straža je imela doslej samo pehotni oddelke, te dni pa je dobila še konjeniškega, ki mu je dodeljena tudi posebna konjeniška redarska straža. Novi konjeniški oddelki svoje telesne straže, ki mu poveljuje poročnik Nikšić, je poglavnik te dni osebno pregledal in se o njem izrazil zelo pohvalno.

— Izpremembe na zagrebškem vseučilišču. Dosedanja izredni profesor pravne fakultete v Zagrebu dr. Antun Dabinić je bil s posebno poglavitno zakonsko odredbo postavljen za rednega profesorja hrvatske pravne zgodovine na isti fakulteti. Redni profesor agronomске fakultete zagrebškega vseučilišča dr. Bogdan Šolaja je bil odpuščen iz državne službe.

— Zagreb bo imel tudi zimске letalske zveze. Letos bo Zagreb imel prvič tudi zimске letalske zveze z inozemstvom. Letala bodo na vseh mednarodnih progah, ki vežejo Hrvatsko z inozemstvom, obratovala kakor doslej, le na progi Zagreb — Dunaj — Berlin bodo odslužila letala vsak dan in ne le trikrat tedensko kakor doslej.

— Popravlili Včera je nam je vrnila v notico v obnovi mostov na Dunavu pomota, ki so jo čitatelji itak sami opazili in popravili. Gre za novosadske, ne pa za osiješke mostove.

Iz Ljubljane

lj— Mestne hišne davčine in pristojbine za III. četrtletje proračunskega leta 1941. plačljive do 15. t. m. Posetnike in oskrbnike hiš opozarja ljubljansko mestno poglavarstvo na dospelost občinskih hišnih davčin in pristojbin (vodarstva, gostiščina, kanalska pristojbina i. dr.) za III. četrtletje tega proračunskega leta najpозnejše 15. novembra v plačilo. Davčni zavezanci naj svojo dolžnost natanko izpolnijo, ker si bodo le na ta način prihranili vse posebne stroške, kakor zaračunajo zamudnih obresti, opominarine in izvršilnih pristojbin. Po navedenem roku se bo mestno poglavarstvo sicer moralo poslužiti izvršilnih ukrepov in tako izterjati tudi zaostanke za II. četrtletje, glede katerih izjemoma ni bil že pred mesecem uveden izvršilni postopek.

DANES: VESELI TEATER

—lj Prčetak predstav v »Veselim teatru« je od danes dalje že ob 18. (6.) uri. Konec ob 20. (8.). Ne zamudite si ogledati našega novega programa! Predprodaja vstopnic vsak dan pri naši dnevni blagajni na Miklošičevi cesti v palači Pokrajinske delavske zveze od 10. do pol. 13. in od 16. do 18. ure. (—)

—lj Prihodnji klavirski koncert v letošnji sezoni bo v ponedeljek dne 10. t. m. Izvajal ga bo najodličnejši slovenski pianist Anton Trost, redni Glasbene akademije v Ljubljani. Podrobnosti glede sporeda slede. Koncert se bo vršil v veliki Filharmonični dvorani in začel ob 1/2. 10. uri. Na koncert opozarjamo. Vstopnice v Knjižarni Glasbene Matice. 506 n.

— Papiči Danilo kot konferansje. V soboto 8. t. m. priredi Nar. pot. gledališče B. Klajčič »Večer humorja«. Na programu so kratke komedije, skeči, pesmi, kuplet in step ples. Sodeluje znani duo-step Aster. Igra Kroupa-jazz. Začetek ob 1/2. 19. uri. — Predprodaja vstopnic v trafikah Sever, Selenburgova ulica. V nedeljo 9. t. m. popoldanska predstava ob 16. uri. 505 n.

—lj Rdečemu križu, sekcija za socialno pomoč je darovala ga. Mila Kobalova iz Ljubljane mesto cvetja na krsto drage prijateljice g. Mičke Marinko 100 L. Gospa šilih Julka iz Ljubljane je darovala mesto okrasitve grobov 150 L. Rdečemu križu, sekciji za socialno pomoč. Rodbina dr. Jemčeva iz Ljubljane je darovala mesto cvetja na grob pok. ge. Marije Kilerjeve 100 L. Rdečemu križu, sekciji za socialno pomoč. — Vsem darovalcem najlepša hvala.

—lj Univerzitetna knjižnica zopet posluje za stranke od 3. novembra dalje vsak delavnik od 9—12 in od 14—17, izjemoma soboto popoldne. Dohod v čitalnico je samo

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Predstave ob delavnikih ob 16., 18.15

KINO SLOGA TELEFON 27-30

Danes poslednji!

Železna maska

Film iz dobe mušketirjev.

Predstave ob 16.15 in 18.15

KINO UNION TELEFON 22-21

Film tajinstvene vsebine

Zadnja roža

Francis Sullivan, Clive Brook, Jean Baxter

KINO MATICA TELEFON 22-41

Roman uboga dekleta, ki po nesrečni usodi zasije na krivici pota.

Grešnica

Paola Barbara, Fosco Giachetti, Gino Cervi

Roman je izhajal v »Našem Kinu«.

pri glavnih vratih ob Turjaški ulici nasproti Novinarskemu domu. Garderoba za občinstvo se nahaja v pritličju desno ob glavnem stopnišču.

u— Strojepisni tečaji — novi dnevni in večerni — prično 4. novembra. Največja strojepisnica, 60 pisalnih strojev raznih sistemov. Desetprstni sistem. — Informacije in prospekte daje: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15. Posebni tečaji tudi za knjigovodstvo, korespondenco, stenografijo, italijansko, nemščino itd.

Radio Ljubljana

Torek, 4. novembra 1941-XX.

12.15: Orkester pod vodstvom M. Angelinija. — 12.40: Koncert klasičnega tria. 13: Napoved časa, poročila. — 13.15: Poročilo glavnega stana Oboroženih sil v slovensčini. — 13.17: Koncert vojaške godbe pod vodstvom Luigija Cirenola. — 14: Poročila. — 14.15: Raznovrstna glasba. — 14.25: Simfonična glasba. — 14.45: Poročila v slovensčini. — 17.15: Orkester in komorni zbor EIAR iz Ljubljane pod vodstvom Draga Marija Sijanca. — 19.30: Poročila v slovensčini. — 19.45: Komorna glasba. — 20: Napoved časa, poročila. — 20.20: Komentar k dnevnim dogodkom v slovensčini. — 20.30: Opera sezona EIAR: Francesca da Rimini, opera v treh dejanjih Ricarda Zandonala (v odmoru predavanje in poročila v slovensčini). Po operi poročila.

Sreda, 5. novembra 1941-XX.

7.30: Poročila v slovensčini. 7.45: Pesmi in melodije, v odmoru napoved časa. 8.15: Poročila v italijansčini. 12.15: Sekstet Jandoli. — 12.35: Koncert violoniste Francke Rojec pri klavirju Marta Osterc-Valjalova. 13: Napoved časa, poročila v italijansčini. 13.15: Komunikacija glavnega stana Oboroženih sil v slovensčini. 13.17: Orkestralna glasba pod vodstvom mojstra Petralia. 13.45: Chopinov valček in mazurka. 14: Poročila v italijansčini. 14.15: Orkester Cetra pod vodstvom mojstra Barzizze. 14.45: Poročila v slovensčini. 17.15: Koncert tenorista Antona Sladojeva, in kitarista Stanka Preka. 19: Tečaj v italijansčini, poučje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovensčini. 19.45: Duet na harmoniko Golob-Adamič. 20: Napoved časa, poročila v italijansčini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovensčini. 20.30: Koncert ritmično simfoničnega orkestra pod vodstvom mojstra Semprina. 21.40: Slovensko predavanje. 21.50: Simfonični koncert pod vodstvom mojstra Ferrera ob sodelovanju pianista Carla Felice Cillaria. 22.45: Poročila v italijansčini.

Četrtek, 6. novembra 1941-XX.

7.30: Poročila v slovensčini. 7.45: Slovenska glasba, v odmoru napoved časa. 8.15: Poročila v italijansčini. 12.15: Koncert Adamičevega malega orkestra. 12.40: Koncert Prekovega tria. 13: Napoved časa, poročila v italijansčini. 13.15: Komunikacija glavnega stana Oboroženih sil v slovensčini. 13.17: Ljubljanski radijski orkester pod vodstvom D. M. Sijanca. 14: Poročila v italijansčini. 14.15: Koncertni prenos iz Nemčije. 14.45: Poročila v slovensčini. 17.15: Koncert ljubljanskega godalnega kvarteta (Leo Pfeifer, Albert Dermelj, Vinko Šušteršič in Čenda Sedlbauer). 19.30: Poročila v slovensčini. 19.45: Simfonična glasba. 0: Napoved časa, poročila v italijansčini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovensčini. 20.40: Orkester Cetra pod vodstvom mojstra Barzizze. 21.10: Simfonična glasba. 21.45: Slovensko predavanje. 21.55: Koncert Ljubljanskega kvarteta in saksofonista Milosa Zihlerla. — 22.25: Pestra glasba. 22.45: Poročila v italijansčini.

Iz Novega mesta

— Brezplačne kopeli. Socialni odsek Rdečega križa v Novem mestu javlja vsem priselencem da so brezplačne vstopnice za kopališče za mesec oktober že razdeljene, prve dni v novembru pa se bodo delile vstopnice za mesec november, na kar opozarja odsek vse tiste, ki bi na brezplačno kopel reflektirali. Brezplačne vstopnice se bodo delile samo tistim priselencem, ki so v oskrbi Rdečega križa. Prijave je treba poslati ali pa naj se prijavienci osebno zglase v uradnih prostorih Rdečega križa med uradnimi urami.

— Prijava prašičev. Novomeško okrajno glavarstvo opozarja vse prašičere, da mora oprijaviti svojim občinam prašiče. Zakol prašičev za družinske potrebe se bo dovoljeval samo tistim ki so v redu prijavili svoje prašiče in so najmanj tri mesece redili prašiče, kupljene z živo vago do 70 kg.

— Trije sejni v enem dnevu. V ponedeljek se je v Novem mestu vršil v enem dnevu trojni sejem, in sicer: prašičji na Loki, dogon živine pri Ferliču in sejem za plemenske bike na Grmu. Na prašičji sejem je bilo pripeljanih 853 prašičev, med njimi največ za rejo. Cene so bile zelo ustajljene, sklenjenih je bilo zelo veliko kupčij. Na Ferličevo dvorišče pa so kmetje prignali 74 glav goveje živine, ki jo je

komisija ocenila kot prvovrstno. Živina je bila hitro razprodana, cene pa so v glavnem bile nespremenjene. Na plemenskem sejmu na Grmu pa so tudi bile hitro sklenjene kupčije. Je pa še mnogo gospodarjev ostalo brez plemenske živine; vsi ti se opozarjajo na bližnji sejem plemenjakov v Velikih Laščah, kjer bo zopet dosti plemenske živine na razpolago.

— Golarjev literarni večer. Drevo ba se Prosvetnem domu literarni večer, na katerem se bodo brala dela Cvetka Golarja. Večera se bo udeležil tudi pesnik sam, razen njega pa bosta sodelovala še Meta Pughleva in Vlačav Držaj. Na literarni večer slovenskega pesnika opozarjamo naše občinstvo in prepričani smo, da bodo Novomeščani napolnili dvorano.

— Maksimalne cene za kurjavo. Novomeško okrajno glavarstvo je odredilo maksimalne cene za kurjavo najetih sob. Odsej smejo vsi zasebniki, hotelirji in gostilničarji, ki oddajajo sobe v našem mestu za kurjavo sobe I. kategorije 2.50 lire, za sobe II. kategorije 2 lire. Prestopki bodo najstrože kaznovani.

— Sprememba imena. 20letni Stanislav Kramer iz Velike Loke je zaprosil za spremembo rodbinskega imena iz Kramar v Auerperger.

— Nov avtobusni red. Na progi Sv. Križ pri Kostanjevici—Novo mesto je do sedaj vozil samo en avtobus dnevno v obeh smereh. Ker pa je glede na namočnejšo avtobusno progo in številno občinstvo, ki potuje v teh smereh, bilo to vseskoar premalo, kajti avtobus nikoli ni mogel sprejeti vseh potnikov, marveč se je po ostale moral vsakokrat vračati, je postala uprava upravičeno upoštevala željo potujočega občinstva in uvedla še en avtobus. Novi avtobus je začel voziti 3. novembra in bo vozil razen ob praznikih in nedeljah iz Kostanjevici ob 10. dopoldne s prihodom v Novo mesto ob 11. Odhod iz Novega mesta po prihodu ljubljanskega vlaka od 15. s prihodom v Kostanjevico ob 16. Ostali progi ostaneta neizpremenjeni.

Dogoni klavne živine

»Prehranjevalni zavod Visokega Komlariata za Ljubljansko pokrajino priredi v prihodnjem tednu te-le dogone za klavno živino:

v torek 11. t. m. v Novem mestu, v torek 11. t. m. v Cerknici, v sredo, 12. t. m. v Mokronogu, in v sredo 12. t. m. v Ribnici.

Čitateljem in naročnikom v starih pokrajinah

Generalno zastopstvo za prodajo in razpošiljanje »Jutrac«, »Slov. naroda« in »Domovine« v vseh pokrajinah Kraljevine razen Ljubljanske pokrajine ima trdka Glovanovi Parovel, Trieste, Via Francesco Denza N.o 5, telefon 4773.

Prosimo čitatelje in naročnike iz označenih pokrajin, da se z vseni reklamacijami in željami glede prodaje ali naročanja »Jutrac« obračajo direktno na imenovano trdka.

Neznaten izvoz žita iz Rumunije

Pri letošnjem rumunskem izvozu žita so se prvič pokazale posledice izgube nekaterih pokrajin v lanskem letu. Rumunija je lani izgubila svoji žitnici Besarabijo in Severno Bukovino. V prvih osmih mesecih tekočega leta Rumunija pošlje v ječmo na sploh ni izvažala, dočim je izvozila lani še 387.771 ton pšenice in 60.890 ton ječmena. Izvoz koruze je znašal letos 117.006 ton, lani pa 450.992 ton.

ODPADKE	MOTNJE
vsako količino vseh vrst kupuje in plača najbolje — Metalia, Ljubljana, Gospodstvska cesta 16, telefon št. 32-88. 1785	neredno stollco, krče, slabosti in drugo vam prežene redno uživanje Ambrozeve medicine, ki jo dobite pristno le v MEDARNI, Ljubljana, Židovska ulica št. 6. 1788

Variano di paese in paese i costumi e le consuetudini, ma uno solo è in tutto il mondo l'aperitivo che propizia l'ora del pranzo: il Bitter Campari, stimolatore dell'appetito

DAVIDE CAMPARI & C. - Milano, Via Manzoni 19

BITTER CAMPARI

L'aperitivo

Sege in običaji so v raznih krajih različni, toda aperitiv, ki človeka blagodejno pripravi na kosilo, je na vsem svetu samo eden: Bitter Campari, pospeševalec teka.

DAVIDE CAMPARI & C. - Milano, Via Manzoni 19

POHIŠTVO

primerno ohranjeno šivalne stroje, štedilnike, peč, gasperke in razne dnevno rabljive predmete stalno kupuje in prodaja — Nova trgovina OGLED — Ljubljana, Mestni trg 3. 1782

RAPPRESENTANTE

esperto, attivo, introdotto, cerca da importante Fabbrica apparecchi radiologici - elettromedicali - dentali. — Scrivere a SANITAS — Milano (Crescenzago) Via Fratelli 27

ZASTOPNIKA

izkušena, delavna in dobro uveljavljena, išče večja tovarna radioloških aparatov, priprav na električno zdravljenje in sobotehniko. — Pounbne na naslov: ZASTOPNIKA

Spravljanje zelenjadi za zimo

Nastopil je čas, ko je treba shraniti razne zelenjadne sadeže in solato za zimsko uporabo — Nekaj navodil začetnikom

Cianek je bil napisan pred tednom, ko se ni kazalo, da se bo vreme tako naglo sprevrglo. Ker je kljub temu aktualen, ga objavljamo v celoti (Op. ur.)

Ljubljana, konec oktobra. Sneg pred dvema tedni je bil za nekatere hladni jutri s slano prvo znak, da se narava počasi postavlja od rastnih dni in predaja zimskemu mirovanju.

Tako smo na pragu dni, ko bo za vsi drugi pospravili na poljih in vrtovih, treba opraviti še zadnje važne delo, ki nam bo pravilno izvršeno zlasti letos zelo koristilo. Mislimo na shrambo zelene zelenjave. Poleg vkuhanega, vložnega ali drugače za zimsko zalogo pripravljenega sočiva nam bo pravilno shranjena endivija, korenasta zelenjad, zelje ohrovt, por itd. hvalečno dopolnilo, ki nam ne bo samo pridelalo marsikak izdelek temveč nas tudi rešilo skrbí ne vedno enostavnega zaagiranja iz dneva v dan. Če druga leta v obliki gonudbe zlasti manjši pridelovalci in pa tisti, ki jim je v življenju bolj postojano, niso izkoriščali ter možnosti, je letos spravljanje zelenjave za zimo važno prav za vse!

Jesenskih zelenjadnih pridelkov je trenutno na naših vrtovih in njivah še mnogo. Največ je videti zelja, ohrovt, endivije, manj kolerabe, pora, pese in petrifija. Do snežnih dni preteklega tedna so se ljudje omejevali v glavnem na prekopavanje prostih gred, ponekod so prekopali tudi ledino in jo tako pripravili za lažje obdelovanje prihodnje leto. Sedaj pa so se že mnogokje lotili spravljanja zelenjave v bojazni, da bi jih prehiteli mrzli, mokri, torei za spravljanje neprimerni dnevi.

Vendar pa ni umestno preveč hiteti. Zelenjava naj ostane na prostem dlje ko mogoče. Naši vrtnarski strokovnjaki so mnega, da bi glede na naše podnebne razmere ne smeli začeti s spravljanjem pred začetkom novembra. Pa še v novembru je dobro, če se vreme že ni preveč zaostri, vztrajati, dokler je brez škode mogoče. Seveda pa je treba, če hočemo imeti od spravljenega zelenjave čim več haska, upoštevati tudi drugi pogoj pravilnega spravljanja: zelenjavo moramo spravljeti samo ob suhem, najbolje vetrovnem vremenu. Suha zelenjava, suha zemlja in suha, zračna shramba so edini učinkoviti varnostni ukrepi, da že pri spravljanju ne занesemo med spravljenjo zelenjavo klice gnilobe.

Prvo delo pri spravljanju zelenjave, ki ga je treba skrbno in pazljivo opraviti kakor vsa druga, je nabiranje in kopanje za shranitve namenjene zelenjave. Važno je na splošno, da vsak sadež, ki je načrt ali ranjen, izločimo, ker so ranjena mesta zelo podvržena možnostim raznih obolenj, ki se potem presenejo tudi na zdravo zelenjavo. Pri kopanju korenaste zelenjadi uporabljamo najuspešnejše vilasto lopato, če pa te ni pri roki, pa je primerna tudi vsaka druga. Pred prvo vrsto izkopljemo jarek, zasadiamo vilasto lopato za korenastjo zelenjado in vrzemo prvo vrsto vanj. Korenje pride na površje, da ga brez težav pobere. Kapusnice dvignemo iz zemlje s kocenom vred, endivijo s koreninami ter oberemo odvišne liste. Zeleno in rdečo peso spravimo brez listov, ki jih odtrgamo z zavrtitvijo.

Spraviti je mogoče zelenjavo trpežno na več načinov. Vsak si bo izbral tistega, ki mu je glede na razpoložljiv prostor najbolj pogodno.

Najboljša in najpripravnejša je za ta namen hladna, suha klet. Na prostoru, ki smo ga izbrali za spravljo, nasujemo 25 cm debelo plast vlažnega peska in vsadimo vanj v vrsti zelenjad. Kapusnice shranimo učinkovito tudi na podstrežju, kjer ne potrebujemo peska, temveč posamezne glave zavijemo v slamo. Zimka glavna solata, endivija, zelena, petrifija se obdržijo najuspešneje vsajane v pesek, ki mora biti vedno rahlo vlažen. Suh pesek odtegne zelenjavi preveč njenega soka. Med posameznimi vrstami naj bo za prst praznega prostora.

Spravljeno zelenjad je treba redno pregledovati in odstraniti s plesnijo in gnilobo napadene sadeže in liste. Klet mora biti dobro zračena in zaščiten pred prevelikim mrazom. Povprečna toplota naj bo 3 do 6° Celzija.

Mnogokje pa ni na razpolago kleti, včasih je neprimerna, pa tudi za večje količine mogoče premajhna. Tedaj se moramo odločiti za shrambo na prostem. Uspešno je mogoče shraniti zlasti vsako za prezimovanje sposobno zelenjad. Vendar so nekatere načini za določeno zelenjad primernejši.

Korenje, peso, repo, sploh korenasta zelenjad in tudi krompir shranimo najuspešneje v nasipih. Pogoj je, da na prostem, kjer nameravamo zgraditi nasip, ni talne

vođe. Na izbrani prostor položimo 20 do 25 cm visoko in približno 35 cm dolgo prežračevalno rešetko, zbito iz letev v obliki trikotnika. (Osnovna plošev in obe daljši stranski poševni so četverkotniki, obe manjši na vsakem koncu pa trikotniki; naprava je po obliki enaka hišnim streham.) Sadeže naložimo nad rešetko v obliki klina. Na vrhu položimo za uspešno zračenje drenažno cev 10 cm premera. Gnilo pokrijemo najprej s 15 cm plastjo dolge slame, navrh nasujemo 10 cm zemlje, nato ponovno 10 cm slame in preko vsega še 15 cm zemlje. Cevi ostane odprt, dokler ne nastopi mráz; tedaj jih zadelamo s slamo in zemljo. Toplota v nasipu ne sme biti višja kakor 8° Celzija, ker bi pri višji toploti sadeži začeli gniti.

Pripraven je tudi tako imenovani zakop. Za spravljanje je uporabljen samo docela suh prostor. Na tem prostoru izkopljemo jamo, katere velikost se ravna po količini zelenjave, ki jo nameravamo spraviti. Zelenjate glave vložimo s kocenim navzgor, in sicer štiri do pet plasti. Jamo z vloženo zelenjavo pokrijemo s 15 do 20 cm debelo plastjo slame, pri hujšem mrazu nasujemo nanjo zemljo. Pri južnem vremenu zemljo zopet odstranimo, da omogočimo zračenje. Zračenje zakopa daje torej več dela kakor zračenje nasipa. Uspešno prezimi v zakopu zlasti korenasta zelenjad (korenje). Naložimo jo skrbno v plasti, luknje in presledke zadelamo s peskom. Jama za spravljanje korenaste zelenjadi naj ne bo globlja kakor 40 cm.

Podoben je način spravljanja v zasipih. Izkopljemo zemljo 25 do 30 cm v globino, 100 do 125 cm v širino, v dolžino pa, kolikor nam je po količini zelenjave potrebno.

Izkopano zemljo naložimo na obeh straneh v obliki nasipa. Zelenjavo spravimo podobno kakor v kletih, sadež poleg sadeža tesno skupaj. Korenine sadežev zasujemo z zemljo tako visoko, da sega do glav. Na zasip položimo deske, plohe ali prekleje. Kakršna je pač toplota zunaj, prekrijemo deske s slamo ali drugo primerno steljo (praproto, listje).

Uspešno je mogoče za spravljanje izrabiti tudi toplo gredo, ko smo jo očistili in izpraznili. Priporočljiv način za shranjevanje v topli gredi je tisti, ki ga uporabljamo v kletih. V vlažen pesek pritrdimo zelenjavo v vrsti tesno drugo zraven druge. Ko je greda polna, jo pokrijemo s slamo in ko nastopi mráz še z deskami in slanicami.

Sovražnik vsakega načina spravljanja je voda. Pri spravljanju na prostem je zaradi tega treba predvsem paziti, da do spravljenega zelenjave nima dostopa talna voda. Pri rednem pregledovanju najmanj vsakih 14 dni moramo vselej skrbno odstraniti vse, kar bi moglo povzročiti ali pospeševati gnitje. Pazljivosti pri tem delu nikoli ni dovolj.

Kdor je izvežban in si je že v prejšnjih letih pridobil izkušnje s spravljanjem zelenjave, mu delo ne bo težavno. Začetniki, in tem so bile naše vrstice glede na to, o čem govorimo, čim večje štednje z vsako zelenjavo, ki jo je mogoče uporabiti za hranilo, predvsem namenjene, naj skrbno upoštevajo zgornja navodila, v sila pa jim bodo nedvomno priskočili na pomoč tudi izkušeni sosed.

Seznam prodajalcev

„Jutra“ in „Slovenskega Naroda“ na ozemlju neodvisne države Hrvatske

V Zagrebu

Balogh Aleksander — Kiosk kod »Buzze«, Baloh Petar — Pejačević trg, Dattler Josip — Meduličeva 1, Baković Zdenka — Nikoličeva 9, Dračić Stefanija — Zrinjevac 17, Gundulić knjžn. — Marovska 36, Horvat Radoslav — Zrinjevac 13, Holesček Olga — Preradovičeva 1, Hrženjak Terezija — Radičeva 20, Jovanović Laura — Petrinjska 2, Jucha Marija — Hotel »Esplanad«, Jurjev Vasilije — Gradski podrum, Kolodvorska prod. — Kolodvor, Katavić Amalija — Preradovič trg 4, Kunetz Marija — Praska 10, Predojević Milka — Starčević trg — Paviljon, Samec Valentina — Kavarna »Corso«, Sustić Anica — Masarykova 1, Simić Milka — Illica 31, Spittau Valerija — Dežmanov prolaz 1, Strmišćev Jakov — Zrinjski trg — Kiosk, Stefan Ljubica — Illica 42, Ubersall Oskar — Jurisčičeva 23, Stipanovi Blanka — Illica 160, Jelen Franjo — Kiosk — Jelčićev trg — Singer, Božić — Kiosk — Jelčićev trg — pred Kavarno »Dubrovnik«.

Izven Zagreba

Banja Luka: Haihažbegović Ahmed, Šerbić Mehmedalija, Primorac Marko; Brčko: Hrnich Milivoj, knjžn.; Karlova: Pismaht Rudolf; Križevci: J. M. Hrtec, Fran Neugebauer; Osijek: Kohler Otto (zastupnik); Sarajevo: Asim Šabanović (zastupnik); Sl. Polje: L. Glivetič; Tuzla: G. Kamenjašević, knjžn.; Varšava: Nemec Nada.

Opozorilo: Zaradi izrednih odpremnih in uvoznih stroškov smo primorani od 1. novembra t. l. dalje na novo urediti prodajne cene naših časopisov sledeče: »Jutra« vključno »Ponedeljsko Jutro« posamezna številka 3 Kune, mesečna naročnina 70 Kune; »Slovenski Narod« posamezna številka 2 Kuni, mesečna naročnina 40 Kune; »Domovina in Kmeti« posamezna številka 2 Kuni, polletna naročnina 40 Kune. Vse prijave, naročila in reklamacije naj se naslavljaajo na Press-Import d. d., Zagreb, Kataničeva 3., telefon št. 22-557, poštni čekovni račun št. 31.985, Zagreb.

Giorgionova, Donna Laura

Ta slika slovečega italijanskega mojstra je shranjena v dunajskem umetniško-zgodovinskem muzeju

Italijanski listi so nedavno poročali, da se je posrečilo točno dokazati izvirnost slike mladega dekleta z lovorovo vejico znane pod imenom »Donna Laura« ali pesničica. Zdaj najdeni dokument iz leta 1875 jasno dokazuje, da je slika dela Giorgiona da Castelfranco. Nekateri strokovnjaki so pripisovali to delo Boccaccinu.

Slika Donna Laura je v zbirkah umetniško-zgodovinskega muzeja na Dunaju, od koder poročajo o nji nekaj zanimivih podrobnosti. Slika ima razmer 43 x 33 cm, platno je napeto na les. Slika je iz zbirke nadvojvode Leopolda Vilhelma, kjer so jo spoznali leta 1856. Dunajski strokovnjaki pravijo, da ta slika nikoli ni izginila in da tudi o njeni izvirnosti ni bilo dvoma. Na zadnji strani je še precej okrušen napis: To je bilo dovršeno 1. junija 1506. z roko mojstra Giorgio da Castelfranco. Mojstrov tovariš Vincenzo Zoti... po oblasti up. Giacomina... Tudi to nepopolno besedilo je jasno pričalo, da je slika Giorgionovo delo. Sporno je samo vprašanje dali gre za Petrarcovo nesmrtno Lauro. O tem bi pričala lovorjeva vejica, toda Donna sama nikakor ni podobna krepostnemu idolu velikega pesnika ljubeznosti prigrad. Preveč je namreč dekolirana in prej bi morala predstavljati eno izmed velikih beneških kurtizan, ki jih je slikal Giorgione po Giacomovem naročilu. Važnejše od zgodovinskega modela Donne je seveda slika sama.

Ni čuda, da je bilo znova sproženo vprašanje izvirnosti Donne Laure, kajti taka je bila pač usoda velikega mojstra renesance, da se večina njegovih slik ni dala točno ugotoviti. Izmed 16 slik, o katerih je bilo točno ugotovljeno, da so Giorgionovo delo, so se ohranile v originalu samo štiri, ter tri v kopijah ter bakrorezah, nasprotno je pa 58 slik spornih. Tudi »Počivajoča Venera« v zbirkah draždanske galerije, so dolgo pripisovali Tizianu. Giorgione da Castelfranco (1487 do 1510) je bil sloveč umetnik pozne renesance, visoko izobražen slikar in glasbenik. Bil je Bilinijev učenec ter poleg svojega učitelja in Tiziana prvi med slikarji beneške šole. Njegove slike preveča duh mehke čustvene harmonije.

ZA VSAK SLUČAJ

Stari Brahms je hotel prenočiti v hotelu v nekem mestecu. — Kdaj naj vas zbudimo, gospod? — ga je vprašal sluga, predež je legel spat. — Bom že sam pravočasno pozvonil, — je odgovoril Brahms.

Veliki načrti

Glavno mehiško mesto Mexico City je začelo uredničati obširen načrt, po katerem bo preskrbljeno z vodo in električnim tokom za prihodnja desetletja. Gre za izkoriščanje vode iz rečice Lerma v državi Mexico. Mnogo vrelcev bo zajetih v cevi in voda bo napeljana v mesto po 14 km dolgem predoru. Maravni vodopad bo gнал še veliko elektrarno. Skozji predor pod pogorjem bo voda napeljana 20 km daleč do Mexico City. Gradbeni stroški so bili prvotno preračunani na 60 milijonov pezo, po novem proračunu so pa znižani na 36 milijonov.

Začetna dela teh velikih vodnih naprav, ki jih označujejo strokovnjaki za največje gradbeno delo svoje vrste v latinski Ameriki, so se že pričela. Čez dva meseca začno grajenje, tudi predor. Vsa dela bodo trajala približno 3 leta.

Čim starejši, tem srečnejši

V Sanghaju se je prišel prijaviti v urad trgovec s svojim sinom, ker se je hotel preseliti nekam v notranost dežele. Pri Kitajcih ni to nič posebnega, pač je pa to zanimivo za tujca, ki ne pozna kitajske miselnosti. Trgovec je star že 108 let, njegov najstarejši sin 90, drugi sin pa 60 let, in oboje živita z očetom še vedno v skupnem gospodinstvu. To je primer kitajske navade, da otroci po možnosti sploh ne zapuste očetovega doma. Čim starejši so, tem večja je njihova povezanost z rodinjo.

Tesne rodbinske vezi med Kitajci imajo svoj izvor v veri, da nakloni božanstvo človeku tem večjo srečo, čim krepostneje živi. Ko je dal pred 200 leti takratni kitajski cesar ugotoviti najrečnejšega človeka svoje države, je padla odločitev na Ah-Kowija iz Kansa. Ta patrijarh je veljal za najstarejšega takrat živčega Kitajca. Njegove starosti na nj bilo mogoče trčno dognati. Okrog sebe je imel potomce tja do desetega kolena. Tako visoko starost dočakajo pač le redki ljudje.

Izreki

Kolikokrat nas ženska navdahne za kaj velikega ali lepega, česar nam potem ne dovoli uresničiti.

Moški zahteva od knjige včasih resnično, ženska pa vedno svojo iluzijo.

Ne gre za to, koliko smo stari, temveč za to, kako stari smo.

Postena žena govori pogosto o grehih drugih žen, kakor da bi bili grehi, ki so ji bili ukradeni.

Teta Alibi je ženi najvažnejša in najdražja sorodnica v rodbini.

Moški prepevajo, kadar so skupaj, ženska pa prepeva, če je sama in če bi rada govorila.

Marsikatera ženska vidi svojo najdražjo prijateljico, kadar stoji pred ogledalom. Ženske se še spominjajo prvega poljuba, ko moški že pozabijo na zadnjega.

Uspeh francoskih finančnih operacij

Francosko finančno ministrstvo je sporočilo, da je vpisovanje nedavno razpisane 4% posojila amortizacijske blagajne prekoračilo znesek 15.5 milijard frankov. Od tega je bilo vplačanih 3.3 milijarde frankov v narodno obrambnih bonih, okrog 20 milijard frankov narodnih obrambnih bonov je pa torej ostalo v obtoku. Konverzija 5 in 5½% blagajniških zapisov, združena s posojilom, je tudi dosegla lep uspeh, kajti večina lastnikov blagajniških zapisov je zamenjala svoje papirje za obliqacije novega posojila.

Kako so vlivali topove

V starih časih so izdelovali topove zvonarji. V praški univerzitetni knjižnici je rokopiš moravskega zvonarja Kričke ki je umrl leta 1569 v Pragi. Rokopiš nosi naslov Mathesia bohemia in obravnava vlivanje topovskih ceví, izdelovanje raket, in raznih drugih razstreliv, izdelovanje črpk, zvonov, možnarjev, manjših posod itd. Tu je točno opisano kako so v starih časih izdelovali topove, rakete in ognjene kroglo. O ognjeni krogli je rečeno: Vzeti železno kroglo in jo razbeli, kakor da bi jo hotel kovati. V top matrese smodnika, zamašiti cev potem jo pa dobro osnažiti, da ne ostane smodnik pred zamaškom. Zamašek zamaži z glino, da se ti ne vname smodnik. Šele potem potisni v cev razbeljeno kroglo in čim prej moreš ustreliti tem bolje bo. In ko ustreliš bo gorelo tam, kamor pade krogla.

Enostaven števec elektronov

Nosilec elektrike elektron velja za najmanjši delec gmote. Kljub njegovi neznamni težji in obsegu pa imajo učenjaki pripravili, s katerimi je mogoče ugotoviti en sam prost elektron. Ta aparat se ne uporablja samo za fizikalne poskuse, zlasti na polju atomistike, temveč tudi v bežni radiološki praksi. Aparat namreč reagira na radiožarke, ki se dele v tri vrste: elektromagnetni valovi (žari gama), elektroni (žarki betta) in helijska jedra (žarki alfa). Z aparatom za štetje elektronov lahko tudi iščemo izgubljene preparate in podobno.

Osnova aparata za merjenje ali štetje elektronov je izbičaj, ki je na njegovih elektrodah napetost okrog 1.000 voltov, preden se električna iskra sprosti. Zadoštuje, da prode v izbičaju en sam elektron, pa švigne iskra iz njega in električni tok dobi prosto pot. Tako nastane pritisk električnega toka, ki lahko požene števec. Ta naprava se imenuje Geiger-Müllerjev števec in je kaj enostavna. Zanimiv na nji je zlasti generator visoke napetosti (1200 voltov), podoben napravam za proizvajanje visoke napetosti več milijonov voltov. Vse generatorje komaj tako velik, kakor dlan človeške roke.

Asanacija Pariza

Francoski uradni list je objavil dva nova zakona važna za asanacijo Pariza. Prvi zakon omogoča odnosno olajšanje razlastitve nehiigijenskih poslopij in zemljišč, drugi se pa nanaša na likvidacijo nezdravih mestnih krajcev in novo ureditev pariške periferije. Oba zakona dajeta 3 roka pooblastila pristojnim uradom v tem pogledu in se ne nanašata samo na Pariz, temveč tudi na prilagajče departemente.

Pospeševanje ribogojstva v Italiji

Generalni komisar za ribogojstvo je posetil nedavno najvažnejša rižna polja v Piemontu in Lombardiji in si ogledal ribogojstvo, s katerim se pečajo delavci, zaposleni na rižnih plantažah. Goje v prvi vrsti karpe in dosegli so lepe uspehe. Tudi v območju jezera Como so dosegli v zadnjem letu z ribogojstvom razveseljive uspehe.

Zračna zveza

V ponedeljek 27. oktobra je obnovila nemška Lufthansa skupaj s finsko družbo za zračni promet Aero O-Y promet na progi Berlin — Gdansk — Königsberg — Riga — Reval — Helsinki. Na tej progi so letala nemška potniška letala že pred vojno. Potniki prenočujejo v Königsbergu, drugi dan pa nadaljujejo potovanje. S tem je bila obnovljena zelo važna zveza med Nemčijo in Finsko, pomembna tudi za kulturne in gospodarske stike med obema državama.

Nevarni poštni nabiralniki

Po ulicah Bruslja so hodili nedavno moški z železnimi vilicami, ustavljali so se pri poštnih nabiralnikih, pritrdili na hišah in jim porezali ostre robove. Poštni nabiralniki po Bruslju so bili namreč ob zatemitvi ljudem zelo nevarni. Marsikdo je zadel ob oster rob poštnega nabiralnika in se pošteno obrezal. Ker so si nekateri ljudje iztaknili ob ostrih robovih poštnih nabiralnikov celo oči, so oblasti odredile, naj se ta nevarnost odstrani.

Ugrabitve v Grčiji zopet moderne

Ugrabitve mladih deklet so postale v Grčiji zadnje čase zopet moderne. Izredno se je povečalo število žentitve željnih mladeničev, ki si jih izbere za svoj cilj tako romantično pot. Sami nagibi ugrabitev so kaj neromantični, kajti večinoma imajo ugrabitelji namen izsiliti od očetov ugrabljenih deklet visoko odkupnino. Zato ni čuda, da so očetje za možitev godnih deklet v velikih skrbih.

Porast južnoameriških vele mest

Cela vrsta južnoameriških vele mest se je razmahnila v zadnjih desetletjih s pravo ameriško naglico. Neki brazilski list prbučuje o tem zanimive podatke. V zadnjih 70 letih od leta 1870 do 1940 so se razvila po številu prebivalstva naslednja mesta takole: Rio de Janeiro od 275.000 na 1.896.000, San Paolo od 30.000 na 1.380.000 in Buenos Aires od 298.000 na 2.488.000. Razmah Sao Paolo od 30.000 na 1.380.000 sta prekosili samo mesto Detroit in Los Angeles. Prvo se je razmahnilo v istem času od 79.000 na 1.618.000, drugo pa od 5.000 na 1.496.000.

PROKLETSTVO

DEMANTA

Roman

Če bi bilo prišlo »račjemu očesu« na misel pogledati skozi okence v mojo celico, bi bil gotovo mislil, da sem si hotel končati življenje. Takoj bi bil spravljal na noge vso jetnišnico in brž bi me prenesli v bolnico. Tam bi me bili položili na posteljo in me slekli. Tako bi gotovo našli moj demant.

Moral sem ga nemudoma spraviti na varno. Tako sem tudi storil. Ker pa nisem mogel dvigniti deske v podu, sem ga položil pod desko, s katero je bil pokrit prizidek pod oknom moje celice.

Zdaj bi bil lahko omedlel vsak čas, kajti moj demant je bil na varnem. Mučila me je samo še ena bojazen. Bal sem se namreč, da bi me ne prenesli v bolnico, kjer bi morda moral ostati več tednov, po ozdravljenju bi me pa utegnili premestiti v drugo celico.

Moje zdravje je vedno bolj pešalo, primeri omedlosti so se vedno bolj množili. Večkrat sem padel, kakor da me je kdo s kolom pobil na tla. In tako sem vedno ležal nekaj minut onesveščen. Ko sem se zopet zavedel, mi je tako močno zvenelo v ušesih, da nisem ničesar slišal. Noge so se mi tresle in bil sem ves izčrpan, da sem se kar potekal.

— Kdaj bo pa konec vašega plesa? — me je vpra-

šal nekega dne paznik, ki me je opazoval skozi okence.

Videč, da se še vedno opotekam, je poklical višjega paznika.

— Kaj ne vidite, — je dejal le-ta, da mučil tega jetnika ples svetega Vida? Pojdite brž po doktorja Mardena.

Dobrodušni zdravnik mi je povedal, da je ples svetega Vida, podoben deliriju pijancev, zelo pogosta bolezen v Readingu. Po njegovem mnenju je ta bolezen posledica slabokrvnosti. Drgetanje kot njen vidni znak pa izvira od napornega dela, ko morajo jetniki poganjati orjaško kolo. Kdor je kdaj opravil to delo, se mu vse življenje tresejo noge.

Meni se to ni pripetilo, ker sem bil še mlad in krepak.

— Nobeno zdravilo bi vam nič ne pomagalo, dragi moj, — mi je dejal zdravnik. — Proti tej bolezni poznam samo eno zdravilo: svoboda! Ker mi pa kazniški red dovoljuje oprostiti vas dela v mlinu za en dan ali dva, ukrenem takoj vse potrebno.

Zdravnik je žalostno zmajal z glavo in odšel. Svoboda!... Da, vedel sem to prav tako dobro, kakor on. Samo ona bi me mogla izlečiti. Ali pa pride dovolj hitro?

Drugi dan nisem šel »v mlin«, temveč sem ostal v postelji. Rad bi bil spal, pa že več dni nisem mogel zatisniti oči.

Zadremal sem samo za nekaj minut, potlej sem se pa naglo prebujal. Bil sem ves prepoten in mučila me je strašna žeja. Vsak dan sem popil poln vrč

vode, pa nisem mogel pogasiti žeje. Zelo neprijetno mi je bilo poslušati kazniškiško uro, ki je vsako uro ponovila prve takte korala »Bože k tebi, mili Bože« in ki me je spominjal na to, na kar bi rad človek vedno pozabil, namreč na »veliki skok v večnost«.

Novi način življenja, ki mi je bil predpisan po za-slugi doktorja Mardena, je nekoliko pomiril moje živce. Nisem se več tako tresel, slabo mi je pa postajalo še vedno. In to me je najbolj vznemirjalo, ker sem se bal, da bi me ne obšla slabost, ko bom poganjal kolo. Poleg tega me je pa mučila nevtrajna, kar je bilo razumljivo glede na način mojega življenja. In upanje, ki sem ga gojil glede svoje bodočnosti, je polagoma ugašalo.

Potreben mi je bil svež zrak. Pa tudi to bi mi morda ne pomagalo več, če bi moral še dolgo ostati v ječi.

Nekega jutra, ko sem bil oproščen dela v mlinu, je zvonček naše kapelice v presledkih žalostno zapel, kakor da se sramuje, da mora še enkrat oznaniti smrt enega izmed kazencev.

Bilo je strašno, koliko ljudi je umrlo v Readingu v zadnjem tednu.

Zaplakal sem, ko sem zaslišal zvonjenje. Sam nisem vedel, zakaj. Saj nisem slišal jetniškega zvonca prvič. Nikoli me pa njegov glas ni potrl tako, kakor tistega dne.

Ali je bila to zla slutnja, strah ali pomilovanje? Tega nisem vedel.

Ko mi je prinesel paznik zajtrk, se nisem mogel premagati, da bi ga ne vprašal, komu je zvonilo.

Bil je vrl mož, ki je večkrat govoril z menoj. Udeležil se je vojne v Afganistanu in rad je pravil o svojih doživljajih kakor večina vojakov, udeležencev te ali one vojne.

— Ali veste, kdo je davi umrl? — sem ga vprašal. — Da, — je zašepetal v odgovor, kajti paznik »rače oko« je hodil blizu moje celice. — Umrl je kaznec številka 34.

— Številka 34?

— Da, tisti, ki je bil vaš sosed v sosedni celici. Zdi se, da je umrl strašne smrti. Zblaznel je in vtakniti smo ga morali v prisilni jopič. Ah, smrt je rešila tega reveža... Zdaj vsaj ne trpi več. In tako simpatičen je bil, tako mehkega srca, tako pri-jazen. Gotovo mu bo v nebesih vse odpuščeno, — je pripomnil dobrodušni paznik, potlej je pa odšel.

Vrgel sem se na svojo posteljo in bridko zaplakal. Ubogi Crafty, ubogi Crafty!

On je torej umrl... Zdaj mi je pa jasno, zakaj sem bil tako potrt, ko je zapel navček v jetniški kapelici. Med menoj in Craftyjem je bilo spleto težko jetniško življenje tajno vez, ki je tili smrt ni mogla pretrgati. Craftyjeve misli so prišle do mene skozi steno, moje misli so pa splavale zdaj k njemu.

Ubogi Crafty... Ni mi lagal, ko je trdil, da so njegove moči pri kraju. In kako lepo je prosil, da bi pospešil najin pobeg. Takrat je že čutil, da se mu bliža smrt in mislil je, da bi se je rešil s pobegom, kakor da bi mogel človek res uiti tej reading-ski koščeni ženi, ko ga je že zaznamovala s svojim prstom.